

KRIS

OKTOBER

LETO 1938

ŠTEV. 10

»KRES«, GLASILO SLOVENSКИH FANTOV, GLASILO ZVEZE FANTOVSKIH ODSEKOV V LJUBLJANI. - Letnik IX. — Izhaja 1. vsakega meseca. — Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale (predstavnik A. Trontelj, Groblje, p. Domžale). — Urejuje Fr. Jesenovec, - Ljubljana. — Za uredništvo odgovarja A. Trontelj, Groblje, p. Domžale. — Rokopisi se pošiljajo na naslov: Uredništvo Kresa, Ljubljana, Vodovodna 24. — Uprava: Misijonska tiskarna, Groblje, p. Domžale. Čekovni rač.: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730. — Naročnina: letno din 20, pod skupnim ovitkom din 18.

Anže

Povest. — Norveški spisal Björnstjerne Björnson. — Poslovenil Ivan Čampa.

(Nadaljevanje)

Zraven tega je postal pa še jako bogaboječ in to so videli vsi, da se ni začel kar tako za prazen nič tresti pred Bogom, možak kot on — pa da bi bil bolj bogaboječ kot vsi drugi! Ljudje so začeli šušljati to in ono in radi tega je bila stara pot strašno strma, mi pa radi hodimo lepo po ravnem, zato vodi sedanja cesta ob vodi. To so tako razstreljevali in delali, da se je zdelo, kot bi hoteli spodkopati hrib. Vse polno žolnirjev se je bilo nateplo tja in največkrat se je pokazal eden, ki je dobival dvojno plačo. Ko pa so nekega dne kopali gramoz in je neki delavec hotel dvigniti velik kamen, je zagrabil za roko, ki je molela iz grušč, in ta roka je bila tako močna, da je ta, ki jo je bil zgrabil, z njo telebnil po tleh. In kdo je bil ta možak? — Dolgi Zaspane. — Paznik je bil blizu in ko so ga poklicali, so izgrebli okostje čelga človeka. Poiskali so kajpak tudi zdravnika, ta je zložil kosti tako večše, da je manjkalo samo meso. Ljudje so pa kljub temu trdili, da po dolžini sodeč ne more biti to okostje nikogar drugega kot Anžolovega Domina. »Se bomo že še videli,« je pravil Domin.

Nekaterim se je čudno zdelo, da je mrtva roka podrla takega turusnika, kot je bil dolgi Zaspane, posebno še zato, ker ga ni udarila. Paznik ga je kar naravnost obdolžil — seveda, ne da bi drugi slišali. Tedaj je začel Zaspane kleti, da se je pazniku kar črno delalo pred očmi. »No, prav,« je dejal paznik, »če ga nisi ti, boš potem tudi toliko moža, da boš nocoj stražil okostje.« — »Sem, kaj bi ne bil,« je odvrnil Zaspane. Potem je zdravnik okostje trdno povezal in ga položil na eno izmed postelj, ki so bile v baraki; v drugi je moral prenočiti Zaspane, paznik pa se je zavil v plašč in legel prav tesno k steni. — Ko se je stemnilo in je moral Zaspane k svojemu koščenemu tovarišu, se je zdelo prav

tako, kot bi se vrata sama od sebe zaprla za njim in bil je tako v temi. Zdaj pa je Zaspane začel peti libero, zakaj imel je močan glas. »Zakaj pa poješ libero?« je vprašal zunaj ob steni paznik. »Zato ker ne vem, če je bil po krščansko pokopan.« Nato je začel moliti na ves glas, ki ga je spravil iz sebe. »Zakaj pa moliš?« je vprašal zunaj ob steni paznik. »Zato ker je bil prav gotovo velik grešnik,« je odvrnil Zaspane. Potem je za dolgo vse potišalo in paznik je bil že na tem, da zaspi. Nenadoma pa je znotraj zakričalo, da se je koča potresla: »Se bomo že še videli!« Dvignil se je peklenski hrušč in trušč. »Mojih pet sejmačev« sem, je zatulil Zaspane, nato pa je bilo slišati vpitje in močan padec. Paznik je odpahnil vrata, ljudje so planili tja z železnimi drogovi in leščerbami: in sredi sobe na tleh je ležal Zaspane z okostnjakom na sebi.

Pri mizi je bilo tiho kot v grobu. Končno je dejal nekdo, ki je hotel nažgati svojo porcelanasto pipo: »Tak potlej je bilo le res, da ga je?« — »Seveda je bilo.«

Anže je čutil, da so se vsi ozrli nanj, radi tega za vse na svetu ni mogel pogledati kvišku. »Kakor sem rekel,« je prvi začel znova, »ni nič tako skrito, da ne bi postalo očito.« »Zdaj vam bom pa še jaz povedal o sinu, ki je svojega lastnega očeta udaril,« je dejal plešast, debelušen možak okroglega obraza. Anže je sedel strašno na trnju.

»Nekoč je živel pretepač, ki je bil iz ugledne rodbine v Loški dolini; dosti nasprotnikov je ugnal. Z očetom sta se sporekla zaradi dote in tako se je zgodilo, da možakar ni dal miru ne doma ne drugod.

Zdaj je bilo še slabše in oče se je še bolj jezil nanj. »Ne pripoznam nobenega drugega nad seboj kot svojega sodnika,« je dejal sin. »Mene boš pa le pripoznal kot takega, dokler živim,« je dodal oče. »Če ne boš precej tiho, te bom udaril,« je dejal sin in se dvignil. — »Kar daj, če si upaš, ampak zapomni si, da ne boš potem nikdar več imel sreče na zemlji,« je odvrnil oče in tudi vstal.

AKTRES

GLASILO SLOVENSkih FANTOV - 1938 - Št. 10

Fr. Jesenovec:

Bogu otroci,
domovini sinovi,
nikomur hlapci!

(F. S. Finžgar.)

(Govor na nastopu v Žireh, 12. junija 1938.)

Ko je naša fantovska organizacija v zvezi z Vodstvom dekliških krožkov zopet živela svoje polno življenje po sedemletnem neprostopoljnim počitku, so se takoj zopet zbrali okrog svojih voditeljev in voditeljic vsi naši slovenski katoliški fantje in naša dekleta in vsa naša mladina se je oklenila zopet gesla, ki ga je izpovedala že prej in ga ni zatajila niti v dneh molčanja in preskušnje. To naše geslo so Finžgarjeve besede: Bogu otroci, domovini sinovi, nikomur hlapci!

Draga mladina! V tem našem geslu je vsebovano vse naše delo, vse naše misli in želje so izražene v njem, vse naše življenje naj bo po njem uravnano, pa ste lahko prepričani, da ste na pravi poti skozi življenje proti večnemu cilju, Bogu, ki je edini pravi namen in smisel vsega našega delovanja in nehanja v zemeljskem življenju.

Bogu otroci! Prvi in najvažnejši del našega gesla nam govori o Bogu, o najvišjem bitju, ki je vse ustvarilo, človeka in vse, kar je okrog njega, pod njim in nad njim: človeka in vse stvarstvo. Zato je vse stvarstvo dolžno — zlasti pa človek svojega Stvarnika spoznavati, mu služiti in ga častiti. In med vsem stvarstvom na zemlji je Bog najbolj odlikoval prav človeka, ki pravi o njem sv. pismo: Po svoji podobi ga je ustvaril. In ta podoba božja v nas je naša duša, ki mora potemtakem

vseskozi živeti božje, posvečujoče življenje. Človek je po duši otrok svojega Stvarnika. In to načelo si je kot prvo napisala na svoj prapor slovenska katoliška mladina, zbrana v Zvezi fantovskih odsekov in v Vodstvu dekliških krožkov: **Bogu otroci.** In kdor je Bogu otrok, je Bog njegov Oče, človek njegov brat. Kako lepo je to misel izrazil naš največji pesnik Prešeren v svojem nesmrtnem delu Krstu pri Savici, da smo vsi mi:

»Očeta enega sinovi,

ljudje vsi bratje, bratje vsi naródi!«

Bogu otroci! Ali ni v tem našem geslu tako lepo in polno izražena rešitev vsega, danes ta dan tako perečega socialnega vprašanja? Ali ni v teh besedah tako idealno zajeto občestvo naše bojujoče se in zmagujoče cerkve, vsega človeštva, kraljestva Kristusovega na zemlji? Ali ni zaradi vseh teh pomembnih stvari prvi del našega gesla vreden, da ga ne samo izpovedujemo, marveč tudi sami po njem živimo in ga skušamo razširiti med vsemi našimi brati in sestrami po domovini in vsi zemlji?!

Domovini sinovi! Drugi del našega gesla. Naravna, od Boga dana skupnost dela človeške družbe je organizacija, ki ji pravimo država. In državljani smo sinovi države, domovine. Država s postavami določa življenje svojim državljanom, s postavami, ki so tudi od Boga: Ni je oblasti,

ki bi ne imela svojega izvora in svoje pravice od Boga (sv. Pavel). Naša država je Jugoslavija; naša je, saj smo jo sami ustvarili, sami trpeli zanjo in šli za njen nastanek skozi veliko viхро svetovne vojne, dokler nam pred dvajsetimi leti ni zasijalo sonce svobode. In to svobodo uživamo sedaj in smo trdno odločeni, da si jo bomo za vedno ohranili kot najdražjo svetinjo skupnega življenja z brati Hrvati in Srbi. In prav v tem je ves smisel drugega dela našega gesla: **domovini sinovi**. Kot so sinovi pokorni očetu, smo in bomo zmerom pokorni našemu kralju in tistim, ki v njegovem imenu vladajo, kot sinovi spoštujejo in ljubijo svojega očeta, spoštujemo in ljubimo mi svojega državnega poglavarja in ves njegov in naš skupen dom; kot sinovi branijo posest in grunt svojega očeta, bomo tudi mi zmerom branili svojo zemljo, svojo Slovenijo in Jugoslavijo, pa četudi bi bile za to potrebne velike žrtve, morda celo naše življenje. Da, tudi s krvjo bodo naši fantje in možje branili do zadnjega diha to, kar je naše, kar smo si z enakimi žrtvami pridobili.

Domovini sinovi! V demokratski ljudski državi smo doma, v državi, ki ne pozna nobenih privilegijev premožnejšim, bolj učenim ali socialno višje stoječim osebam. Vsi smo enaki, vsi bratje v ti lepi kraljevini. In med brati mora vladati ljubezen, da je življenje znosno in prijetno. Bratje, iz našega gesla »domovini sinovi« nujno sledi, da se hočemo vseskozi ravnati po božji zapovedi: **Ljubi svojega bližnjega**. Imamo sicer med našimi državljani ljudi, ki niso z nami istega mišljenja, istih nazorov in načel: nasprotno, mnogo je naših načelnih nasprotnikov. V boju smo z njimi — a ta boj velja le zmagi naših načel, ki jih po zapovedih Kristusovih moramo širiti med otroki teme in tega sveta. Nikdar pa ne sme veljati ta načelni boj našemu nasprotniku kot človeku, kot bratu v Kristusu, kot državljanu iste domovine! In nikdar, bratje, ne sme ta boj škodovati naši državni skupnosti: v skupni nevarnosti, ki bi pretila naši domovini, ni in ne sme biti nobenega razločka med nami in našimi načelnimi nasprotniki: v boju za kralja in domovino moramo biti vsi zbrani in se skupno bojevati za svobodo!

Nikomur hlapci! Tretji del našega gesla. Kaj se pravi biti hlapec, suženj, ve naš slovenski narod le predobro, vedo tudi naši bratje Hrvati in Srbi. Tisoč let smo bili Slovenci hlapci tujih mogotcev,

dokler si ob koncu svetovne vojne nismo ustvarili svobode in vrgli s sebe sužnostne verige in okove. **Nikomur več hlapci!** Samostojni smo v samostojni, svobodni državi.

Nikomur hlapci. Kaj se pravi biti hlapec, več tudi že ti sam, moj brat, kadar si v sužnosti greha in strasti. O, to je tudi sužnost, grda in človeka nevredna sužnost. Ti, človek ustvarjen po božji podobi, ki imaš Boga za očeta in brezmadežno Devico za mater, pa si suženj svojih telesnih strasti in naslad! O, dragi moj brat, vrzi s sebe te okove in zaživi življenje božjega otroka v svobodi, v soncu, v pomladi! Fant, ki se bojuje za zmago Kristusovih načel po gornjem geslu: **nikomur hlapci**, vendar sam tudi ne sme biti hlapec svojega telesa. Duh mora zavladati nad telesom, ki mora biti zmerom in povsod le tempelj svetega Duha!

Nikomur hlapci! Ali ne vidiš, draga mladina, koliko »gospodov« prihaja dan za dnem k tebi, da bi te zaslužnili? Ali ne vidiš takega gospoda v obleki komunizma ali fašizma? V kinu, v knjigi, v časopisu in v tvojem znancu prihaja tak gospod k tebi in te vabi v svoje mreže, češ: če boš naš, boš šele prost, svoboden, boš vladal in užival svet, saj pozneje tako ni nič več. Zagrebejo te in po tebi je! Zato bodi z nami in gospoduj vsaj v tem kratkem zemskem življenju. Kaj boš hlapčeval Rimu in škofu in župniku! Napreden in svoboden mora biti človek tega naprednega časa.

Kako so vabljeni ti klici, kajne? Toda naš fant, naše dekle ve, da pokorščina Rimu, škofu, župniku ni sužnost, je naša svobodna odločitev, je naša sreča in naše veselje! Komu pa naj bo sreča služiti, če ne veri, cerkvi, Bogu!? Da, samo Bogu, svojemu Stvarniku, ki nas je poklical v življenje in nas bo zopet k sebi vzel, smo in bomo hlapci, drugemu pa prav nikomur, pa naj prihaja k nam v še tako skromnih in vabljenih ovčjih oblačilih! Mi smo in bomo hlapci samo večni Lepoti, Resnici in Dobroti, drugega gospoda ne priznavamo. Le kar prihaja z nebes, tisto nam sme ukazovati, kar pa pride iz telesa, slabe družbe in iz satana, to pa nam mora biti hlapec, mi pa gospod nad njim!

Ko se bomo zbrali letos v Ljubljani na naši največji slavnosti junijskih dni, na taboru slovenske mladine, bomo ob velikanskih množicah, ki se bodo tamkaj zbrale ob prazniku naše slovenske katoli-

ške mladine, pa ob vseh dneh, ob vseh prireditvah, tekmah, akademijah, sprevedih in nastopih izpovedali samo to misel: **Bogu otroci, domovini sinovi, hlapci nikomur!** S to mislijo se na tabor pripravimo, ob ti misli naj tabor poteka in s to

mislijo se bomo navdušeno vrnili s tabora na svoje domove, da nadaljujemo svoje delo za Boga, slovenski narod in našo državo Jugoslavijo!

Bog živi!

Ivo Kermavner:

Poročilo o mednarodnih tekmah v Ljubljani

(Dalje in konec.)

Ne bilo bi prav, ako bi si natančneje ne ogledali tekem, ki so bile o priliki I. mednarodnega mladinskega tabora v Ljubljani. Tekme, katerim je bilo v programu tabora odmerjenega največ časa — saj so trajale dva in pol dneva — so tvorile jedro vse naše mladinske prireditve. Važne so bile za našo organizacijo še prav posebno zato, ker so poleg nas tekmovali tudi drugi narodi, s katerimi smo merili svoje moči in sposobnosti. Vsake tekme so merilo za naše tehnično delo, ljubljanske na taboru so pa še prav posebno pokazale, kaj smo napravili in kako moramo v bodoče stvar zagrabiti, da bomo dosegli še boljše uspehe.

Zadnje ljubljanske tekme so bile **slovanske**, katerih so se poleg nas udeležili tudi češki Orli, in **mednarodne**, ker so bile dostopne vsem narodom, včlanjenim v katoliški mednarodni uniji. Udeležba na slovanskih tekmah je bila zelo lepa, medtem ko o mednarodnih ne moremo tega trditi. Nasprotno smo pa lahko prav zadovoljni s kvaliteto tekmovalcev, katere so poslali sodelujoči narodi v boj. Pri tej priliki moram tudi omeniti, da niso tekmovali samo člani, temveč tudi mladci ter članice in mladenke, in to ne samo v telovadnih tekmah, ampak tudi v lahki atletiki in v igri odbojki. Stadionska arena je bila vse dni polna navdušenih tekmovalcev in tekmovalk, ki so pred sodniškim zborom kazali, koliko in kako so se doma pripravili. Zlasti je bila arena zadnji dan tekem podobna mravljišču. Moj namen ni naštevati številke sodelujočih tekmovalcev in njihove rezultate (ker dobite vse to v zadnjih »Dopisih«), ampak hočem podati le bežno podobo o vseh tekmah in pa višino naših prvih tekem, zlasti kar se tiče naših reprezentanc, bodisi na slovanskih ali mednarodnih tekmah.

Začnimo kar pri slovanskih tekmah vrst, ki so bile za tehnični napredek naše

organizacije nad vse pomembne. Predvsem moram poudariti, da število sodelujočih ni doseglo števila prijav. Bilo je sicer častno število vrst in posameznikov v raznih oddelkih, toda za bodoče bi opozoril vse odseke, da naj raje ne prijavljajo vrst, oz. tekmovalcev, če nimajo resnega namena tekmovali. V splošnem so bile vse vrste, oz. posamezni tekmovalci dobro pripravljeni in tudi disciplina je vladala med tekmujočimi, saj razsodišče kljub temu, da je tekmovalo nad 1000 ljudi, ni imelo skoraj nobenega posla. Hibe, ki smo jih opazili pri posameznih tekmovalcih, so bile v primeri s številom sodelujočih takšnega značaja, da niso motile splošnega vtisa tekem. Seveda je pa na drugi strani tudi res, da se nekateri niso preveč dobro pripravili, kar velja zlasti za lahkootletski del telovadnih tekem. Tukaj so šle dragocene točke v nič. Torej, bratje, lepo in prav je, da se dobro pripravite v redovnih, prostih in orodnih vajah, toda ne smete zanemarjati lahke atletike, ki je in bo pri vseh naših telovadnih tekmah važen del tekmovalne snovi. Nikar ne mislite, da lahko lahkootletske panoge kar »mimo-grede« odbijete. To se je marsikateremu dobremu orodnemu telovadcu bridko maščevalo pri tekmah.

Na strumen dohod, siguren doskok in odhod še vedno premalo pazimo. Pri tekmah, ki bodo prihodnje leto, bomo na to prav posebno pazili in tekmovalci, ki bo v tem pogledu malomaren, bo izgubil težke točke, pa najsi je na orodju še tako dobro izvedel vajo. Za prihodnje leto smo vzeli celoten češki tekmovalni red in ker so vaje lažje kakor letošnje naše, se bo zahtevala najpopolnejša eleganca in finesa ter strumen dohod in odhod ter siguren doskok. Sodniški zbor bo v tem pogledu prihodnje leto izredno strog. Potrebno bo to še prav posebno radi tega, ker bomo v Pragi tekmovali z brati češkimi Orli in

tedaj morajo biti naše vrste res vzorne. Gledal nas bo zopet mednarodni svet, saj bodo ob tej priliki tudi mednarodne tekme, v katerih se bodo naši najboljši merili z vrhunskimi telovadci drugih narodov.

Kako so se odrezali naši lahkootletci v težki mednarodni konkurenci? V splošnem prav dobro, saj smo videli v svojih vrstah borbe, ki igrajo v vsem jugoslovanskem lahkootletskem športu važno vlogo. Tudi mladci nam obetajo lepo bodočnost.

V odbojki, ki je pri nas že tudi na lepi stopnji, smo dvakrat izgubili proti Češko-slovaški: z mesta in žensko reprezentanco. S tem smo naprej računali, kajti na Češkoslovaškem je odbojka pravi narodni šport in zato na zelo visoki stopnji. Vendar pa bomo lahko drugo leto v Pragi drugače posegli vmes, ako se takoj sedaj začnemo pripravljati in ako se bomo dovolj zavedali svoje naloge. Turnir sam je nudil prav lepo podobo in naša moštva so bila še dokaj dobro zastopana. Pripomniti pa moram, da tudi tu ni bilo vseh prijavljenih.

Mednarodne telovadne tekme, mednarodni dvanajsterboj je s svojo pestrostjo, visokimi zahtevami in odličnimi uspehi vse najbolj zanimal. Tekmovali so posamezniki za prvenstvo, katerih so postavili Francozi 8, češki Orli 4 in naša zveza 7, skupaj je bilo torej 19 tekmovalcev. Drugi narodi, ki so tudi prijavili svojo udeležbo, niso prišli. Nekateri so se zadnji trenutek opravičili, da je vzrok njihovega nesodelovanja finančno vprašanje.

Kar pa smo videli pri teh tekmah, je bilo res nekaj prvovrstnega. Ne sicer pri vseh, a v splošnem lahko rečemo, da so se vsi dobro pripravili, kar velja še prav posebej za Francoze, ki so briljirali pri naših tekmah. To je sicer razumljivo, kajti oni so nemoteno delovali vsa leta, država jih močno podpira, poleg tega so imeli v svoji vrsti tekmovalce, ki so zastopali francosko državo na zadnji olimpijadi v Berlinu. Oni so zmagali, zaslužno zmagali in odnesli v splošni klasifikaciji vsa prva tri mesta. Borci, kot sta brata Schlindwein in Herold, so to v polni meri zaslužili. Kdor jih je gledal, ta se jim je moral čuditi. In to na vseh orodjih in pri lahki atletiki. Take elegance, preciznosti in sigurnosti, kot so Francozi v Ljubljani izvajali najtežje vaje, pri nas še nismo videli. Posebno pozornost so vzbujali s svojim dohodom in odhodom k orodju in od njega. In pa njihov siguren doskok! Strumnost in eksaktnost, ki je zlepa ne vidimo. In to tudi, če komu kaka stvar ni

uspela. Dosti smo se naučili od njih in hvaležni smo tem odličnim francoskim borcem za njihov nastop pri naših mednarodnih tekmah.

Češke Orle je spremljala smola že od doma. Njihov najboljši je moral namreč ostati doma, ker se je pri treningu tako ranil, da je postal za daljšo dobo nesposoben za tekmo. Drugemu odličnemu zastopniku pa službene razmere niso dopuščale sodelovanje pri naših mednarodnih tekmah. In tako so prišli bratje Čehi k nam močno okrnjeni, saj so morali nastopiti samo s četvorico. Toda že pri tej okrnjeni reprezentanci smo opazili velik napredek čsl. Orla na orodju. Zlasti so se odlikovali na bradlji in krogih. Od zadnjega srečanja na mednarodnih tleh so močno napredovali tako, da lahko trdimo, da bo češki Orel na drugoletnih mednarodnih tekmah v Pragi tudi v telovadbi igral važno, morda odločilno vlogo. To jim iz vsega srca privoščimo in želimo obilo uspehov, da bomo Slovani stopili v ospredje tudi v tem pogledu.

Kaj pa naši fantje? Sedem jih je bilo; drugim, ki bi tudi odločilno lahko posegli v borbo, prezaupenost drugod ni dopuščala treninga, ki je potreben za take tekme. Izvzemši dveh so bile samo mlade, nove moči. Dobro so se držali, napravili so vse, kar je bilo v njihovih močeh in kar se je sploh v tem kratkem času dalo napraviti. Če pomislimo, da pred enim letom večina teh fantov niti polovice gibov ni napravila od predpisanih vaj, mislim, da je s tem vse povedano. Drznem si celo to trditi, da bi nihče drugi ne napravil v tako kratki dobi tega, kar so napravili naši borci. Imeli smo srečo pri izbiri, kajti med temi fanti so taki za telovadbo, da jih zlepa ne dobimo. Seveda imajo vsi veliko voljo in močne rezerve energije, ki jih je privedla v tej kratki dobi do te višine. Sedaj mislim, da vsakdo razume, kako smo mogli v tako kratki dobi priti do te višine. Skoraj drzno je bilo za nas prirejati mednarodne tekme in pri njih sodelovati. Toda dejali smo si: moramo začeti ne glede na uspeh. No in ta je bil večji, kakor smo pričakovali. Četrto mesto v splošni klasifikaciji v tako hudi konkurenci, je prav gotovo častno. Še več: dobili smo še četrto mesto na drogu, tretje na bradlji, prvo na konju z ročaji, četrto na krogih, drugo v skoku čez konja in prvo v prosti vaji. Dobili smo torej: Dve zlati, eno srebrno in eno bronasto kolajno. Za prve tekme dovolj.

Našim fantom se je poznalo, da so še mladi, neizkušeni tekmovalci. Manjka jim še rutine, ki je pri vsaki tekmi nujno potrebna in ki jo je mogoče dobiti samo z večkratnim tekmovanjem v težkih mednarodnih borbah. Toda veliko krivico bi jim delali, če bi trdili, da tudi oni niso pokazali prvovrstnih stvari. Predvsem omenjamo Varškovo težko poljubno vajo na drogu, ki jo je izvedel z vso preciznostjo in ki niti najmanj ni zaostajala za onimi od francoskih mojstrov. Saj je samo za dobri dve desetinki točke zaostal za prvakom na drogu, Francozom Žanom Schlindweinom. In poljubna vaja na konju našega odličnega telovadca Natlačena! Njegovi visoki premahi in strigi so nekaj edinstvenega in zasluženost je postal svetovni prvak na konju. In končno poljubna prosta vaja najmlajšega našega borca Janeža! Prvo mesto je bilo plačilo za njegovo izvedbo. In tudi drugi so se dobro držali, vsi so bili na svojih mestih. Hvala vam, bratje, ki ste tako častno zastopali našo mlado organizacijo in barve naše domovine v tej mednarodni tekmi!

Ni se še poleglo navdušenje nad našimi uspehi in že nas kliče zlata Praga, kjer

bodo prihodnje leto mednarodne tekme. Bratje! Krepko na delo, vaša požrtvovalnost in vaš napredek nam je porok, da bomo prihodnje leto še častneje zastopali našo državo na mednarodnih tleh med brati in sestrami dragega nam češkoslovaškega Orla. — Bog živi!

Mednarodni mladinski tabor v Ljubljani

Čehoslovaška akademija v Operi

Na Vidov dan zvečer je bila v Operi lepo uspela češkoslovaška akademija.

Te akademije so se udeležili: češkoslovaški konzul g. ing. Stanislav Minovski, ljubljanski podžupan dr. Ravnihar, senator Smodej, univ. prof. dr. Grivec, predsednik ZFO dr. Žitko. Tik pred pričetkom pa so prišli na češkoslovaško akademijo še češkoslovaški minister msgr. Šramek, voditelj Slovencev dr. Anton Korošec in ban dr. Marko Natlačen, ki jih je vsa množica gromovito pozdravljala, gg. ministra pa sta tolo odzdravljala.

Akademijo je začelo pevsko društvo »Moravan«, ki je pod vodstvom g. Veselka zapelo jugoslovansko in češkoslovansko himno, nato pa še pesem Moravi, ki jo je zbor tako dovršeno zapel, da je g. dirigent prejel iz rok majhne deklice krasen šopek rdečih nageljnove. Sledila je telovadna točka s tremi vajami, potem pa je naš operni orkester pod vodstvom ravnatelja Poliča zaigral nekaj

overtur. Nato so nastopili na bradlji štirje telovadci, ki so izvajali vsak po tri vaje.

Tedaj sta prišla v ložo gg. ministra dr. V. Miletič in dr. M. Krek. Občinstvo ju je sprejelo z nepopisnimi ovacijami.

Sledila je najpristranejša točka vse akademije: majhna punčka, osemletna Mary Rukavičková je ljubko rajala ob skladbi Jožefa Novaka: »Hudbou k srdci, srdcem k vlasti«. Pri klavirju jo je spremljal Slovenec abiturient Bric iz Ljubljane.

Po odmoru so članice lepo izvajale simbolične vaje »Tri dobe češke zemlje,« dobo moči, dobo propada in dobo vstajenja svoje češke domovine.

Sledile so pevske točke sestre Ane Foltinove, nato so zapeli dve pesmi Moravani; za njimi je sledilo rajanje članic Orla iz Kraljevega Gradca, nato pa so članice iz Brna izvajale lepo gimnastično vajo. Za članicami iz Prostějova so članice iz Brna nastopile s slikovitim Kozačkom, nato pa je

sledila najveličastnejša točka vse prireditve: telovadba z zastavo in venci. Ta simbolična slika je kazala slovansko vzajemnost. Ta točka je občinstvo tako navdušila, da je samo od sebe začelo peti jugoslovansko in češko-

slovaško himno, in tako se je na najveličastnejši način zaključila akademija, ki je bila sicer nekoliko preobširna, vendar pa pristrčna in obenem dokaz trdne povezanosti naše ZFO s češkoslovaškim Orlom.

Slov. dekleta pozdravljajo kneza nam. s kneginjo Olgo ob prihodu v Ljubljani na mlad. tabor.

Jugoslovanska telovadna akademija v Unionu

(28. junija 1938)

Na Vidov dan ob 9 zvečer je bila v Unionu jugoslovanska akademija, ki je bila prav za prav ponovitev enake akademije z dne 6. marca t.l. Na to akademijo je prišla množica vseh narodov, ki so bili v teh slavnostnih dneh v Ljubljani. Dvorana je bila nabito polna, pred Unionom pa je valovala večtisočglava množica, ki ni mogla v dvorano in je zato samo pred vhodom pozdravljala prihajajoče goste in ministre. Akademije so se udeležili tile slavnostni gostje: minister brez portfelja dr. Miha Krek, minister za telesno vzgojo naroda dr. V. Miletič s soprogo, francoski konzul v Ljubljani g. Rémerand, predsednik mednarodne telovadne zveze g. Hébrard, predsednik francoske katoliške telovadne zveze g. Thibau-

daut, predsednik poljske katoliške telovadne zveze msgr. Bilko, podpredsednik češkoslovaškega Orla g. Leiner, senator g. Schaubach, zastopnik ljubljanskega župana g. dr. Andrejka, predsednik Prosvetne zveze prof. dr. Fr. Lukman, podpredsednik ZFO g. ravnatelj dr. Capuder, predsednik Pripravljalnega odbora g. Jože Hvale in drugi. Med akademijo pa sta prišla v dvorano tudi minister dr. Anton Korošec in češkoslovaški ministrski podpredsednik msgr. dr. Šramek. Ob njunem prihodu je vsa dvorana viharo pozdravljala oba ministra.

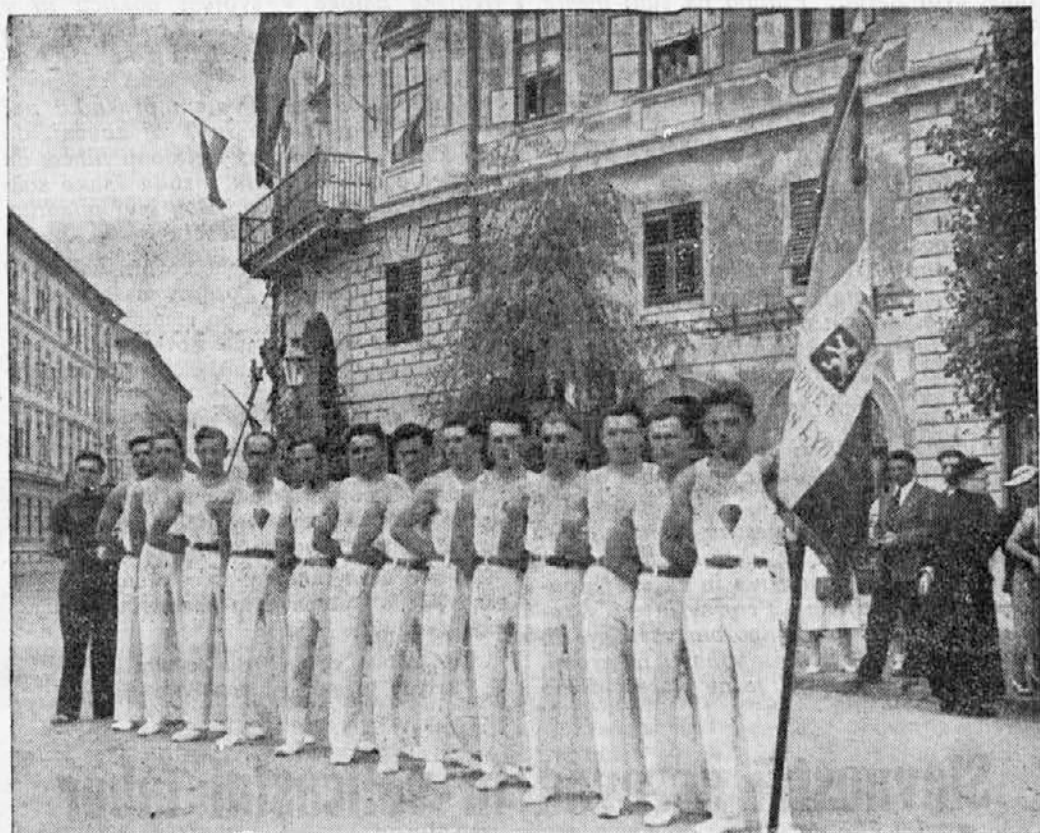
Sedem telovadnih točk se je po igranju in petju državne himne vrstilo druga za drugo: rajanje mladenk, korak mornarčkov, orodna

telovadba, simbolične vaje, nastop slovenske tekmovalne vrste na konju in gimnastične vaje mladcev.

Po sedmih telovadnih točkah je stopil na oder podpredsednik ZFO g. dr. Capuder, ki je imel tale govor:

Za bodoče napore, duševne in telesne, za velike žrtve, ki jih čas zmerom več terja, je predvsem treba načel in vzorov. Načela morajo biti trajna, vekovita, imeti morajo v sebi zagotovilo te trajnosti.

Bogu otroci hočejo biti na-

Francoska vzorna tekmovalna četa.

GOVOR DR. CAPUDRA:

»Na jugoslovanski akademiji mednarodnega mladinskega tabora smo se nocoj zbrali v ti mogočni dvorani, ki je videla že mnogo veličastnih manifestacij. Tudi ta akademija je manifestacija, je izraz želja in hotenja naše mladine, ki se je v teku komaj dobrega leta zbrala v naši mladi fantovski in dekliški organizaciji.

Po ljubljanskih cestah in ulicah odmeva korak te naše mladine. Zbrala se je od vseh strani na ta svoj dan. Vsi kraji so poslali svoje najlepše, svoj cvet na ta tabor. Pokazati hoče mladina, da je zdravejša, dušno in telesno, v njenih vrstah, da imata Slovenija in Jugoslavija v njenih vrstah svojo svetlo bodočnost. Hoče pa tudi javno povedati, zakaj sme to trditi.

š i mladci po tisti veliki zamisli, ki jo tako lepo na več mestih izraža sveti evangelij. Pokorni hočejo biti tistim zapovedim, ki jih je Bog sam dal med gromom in bliskom na gori Sinaj. Pokorni pa tudi tistim od največje ljubezni božjega Sinu izrečenim navodilom, ki imajo svoj vrhunec v izreku: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe! V bratski ljubezni med seboj, z narodom in cerkvijo povezana mladina bo premagala vse težave in boje v sedanjosti in bodočnosti.

V to glavno smer je naravnano vse delo in prizadevanje naše mladine v naših društvih. Niti za trenutek se noče oddaljiti od tega svojega vrhovnega namena, ker le v njem je največja trajnost in trd-

nost zagotovljena. To je tista skala, ki je peklenska vrata ne bodo premagala!

Domovini zvesti sinovi smo! V ti domovini vidimo predvsem svoj rod, svoje starše, brate in sestre, svoje sorodnike, svoj narod. Vidimo pa tudi mesta, trge in vasi z vsemi posebnimi znamenji,

»polja, travnike in gozdove,
jezera, reke in potoke,«

vidimo hribe in doline in mogočne vrhove gorá, pa morje širo in ljubke otoke, vso to lepoto, ki je razlita po naši domovini. Gledamo to svojo širo Jugoslavijo, ki jo je Bog postavil na tako lepo in važno mesto na zemlji. Vse to oklepamo v svojem srcu z vso, za največje žrtve pripravljeno ljubeznijo. Nji in njeni srečni bodočnosti je tudi ta naša akademija posvečena, je posvečeno vse, kar se te dni v Ljubljani dogaja. V vročini dneva in večera, dobesedno v znoju, ki pa je poln radosti, gradimo danes tu, jutri doma: v mestih, trgih in vaseh z vztrajnim in veselim delom domovini slavo in čast!

Ponosna in samozavestna je naša mladina, neuklonljiva v svojih načelih, a srčno dobra, prizanesljiva in za vse odpuščanje pripravljena. Pripravlja se s telesnimi vajami in z naporom vseh svojih sil za vsak bodoči boj. Viharji in gromi, ki te boje naznanjajo, je ne plašé. Mirno

zre tem bodočim bojem nasproti. V organizirani skupnosti in jekleni disciplini vidi zagotovilo svojih bodočih zmag. V tem bo pa zmerom tudi močna obramba reda na znotraj in miru na zunaj: Z izobrazbo svojega uma se usposablja za vse življenjske naloge v svojem poklicu in v javnem življenju. Nikdar se ne bo branila dela za blagor naroda in države!

Mladina, ob tem Tvojem prazniku naj se utrdi Tvoja volja in Tvoj značaj, da boš kakor jeklo, ki ga ne zlomi nihče, da bo Tvoje mladosti sila razbila vsako sužnost in vsako krivico. Bog živi mladino, naš up in našo bodočnost!»

Vsa dvorana je po tem govoru zaorila v bučen in pretresajoč pozdrav naši mladini. Sledil je kratek odmor, po odmoru pa je zadonela po dvorani himna slovenskih fantov, ki je vžgala vso dvorano, da jo je mogočno in stojé pela.

Potem pa so sledile še naslednje točke te lovadne prireditve: vaje naše tekmovalne vrste na bradlji in proste vaje iste vrste. Akademija se je zaključila z eno izmed najlepših točk, z gimnastičnim plesom slovenskih deklet: »Slovenka sem«.

Po končani akademiji so se množice veselo razhajale ob prepevanju znamenitega verzá naše fanfantske himne:

»Z nebne višine Orla bo sila
krivdo in sužnost razbila vsekdar!«

Slavnostni sprevoz in veličastni tabor

Zunanje slovesnosti glavnega dne mednarodnega mladinskega tabora v Ljubljani so se pričele s slavnostnim sprevozom, ki je bil eden izmed največastnejših, če ne sploh največastnejši, kar jih je do sedaj Ljubljana videla. Nekaj posebnega je bil ta naš sprevoz predvsem zaradi svoje pestrosti in različne barvitosti, poleg tega pa tudi po svoji dolžini, saj je trajal mimo ene točke nad poldrugo uro.

Ves sprevoz je šel mimo častne tribune, ki je stala ob Miklošičevi cesti na Kralja Petra trgu in na kateri so gledali sprevoz knez namestnik Pavle in kneginja Olga, predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, predsednik senata dr. Želimir Mažuranič, predsednik narodne skupščine Stevan Čirič, dalje ministri dr. A. Korošec, Kulenović, Cvrkič,

dr. Krek in dr. Miletič, češkoslovaški ministrski podpredsednik dr. Šramek, za temi minister dvora Milan Antič z večjo skupino častnikov, številni senatorji in poslanci, zastopnik poveljnika dravske divizijske oblasti general Dodič, poštni ravnatelj dr. Vagaja, zastopnik univerze prorektor dr. Slavič, ljubljanski župan dr. Adlešič, mariborski župan dr. Juvan, celjski župan Mihelčič, ptujski župan dr. Remec in predsednik županske zveze Nande Novak ter številni člani banskega sveta. Dalje še predsednika ljubljanske in mariborske Prosvetne zveze dr. Lukman in dr. Hohnjec ter številni funkcionarji JRZ iz Slovenije.

Sprevoz so začeli kolesarji, ki jih je bilo v sprevodu nekaj nad sto. Za kolesarji je šla konjenica z domačimi in francoskimi fanfaristi, za njimi so korakali

v sprevedu Poljaki s tremi zastavami. Za Poljaki pa je sledila francoska godba, ki je igrala mimo častne tribune francoske marše, za godbo pa je korakalo francosko telovadno moštvo.

Komaj se je poglelo navdušenje do francoskih telovadcev, že so začele v sprevedu korakati mimo častne tribune dolge kolone češkoslovaškega orlovstva. Posebno pestrost je dajala sprevedu obilica češkoslovaških zastav in praporov, ki so jih češkoslovaški bratje in sestre prinesli s seboj na mednarodni mladinski tabor v Ljubljano. Češkoslovaški gostje so bili zlasti navdušeno pozdravljeni z bratskimi pozdravi slovenskega občinstva, ki je Čehe še posebno toplo pozdravljalo, ker je tiste dni bratska Češkoslovaška preživljala težke trenutke.

Nepopisno lep pa je bil pohod naše slovenske mladine mimo častne tribune, na kateri je ban dr. Marko Natlačen ves čas spreveda stal ob strani kneza namestnika Pavla in mu razlagal posamezne edinice iz spreveda. Desettisoč naše slovenske mladine je v spremstvu trinpetdesetih godb in fanfar tvorilo jedro slavnostnega spreveda. Nepopisni so bili prizori, ki so se odigravali pred častno tribuno, ko so se zopet in zopet trgale skupine slovenskih fantov in deklet v strumnih, resnih in discipliniranih korakih, a je ta disciplina pred knezom namestnikom izginila in se razlila v ponosno navdušenje za naš narod, našo domovino in naš kraljevski dom. Naša slovenska dekleta pa so s cveticami, ki so jih bila nabrala po naši lepi slovenski zemlji, častno tribuno naravnost obsula.

Slovenski del spreveda se je začel z gozdom praporov naše mladine. Ti prapori slovenske mladine so se pred knežjo dvojico in njenim spremstvom nagnili v pozdrav. Za zastavami je korakalo vodstvo naše mladinske organizacije in ljubljanskega tabora, za vodstvom pa izbrane vrste naših telovadcev in telovadkinj, ki so pretekle dni tekmovali na stadionu. Nato pa so se vrstile truma za trumo slovenskih fantov in deklet, fantov 2000, deklet 900. Toliko je bilo naše mladine v krojih. Toda s tem spreved še ni bil končan, kajti na tisoče je bilo še slovenskih fantov in deklet v sprevedu, ki si še niso mogli nabaviti krojev. Kar ni hotelo biti konca te armade naših fantov, ki je prišla iz vseh krajev Slovenije in tako pripravila Ljubljani najzmagoslavnejši spreved!

Posebno lep pa je bil pogled na armado naših mladcev v sinjih športnih krojih in belih srajcah. Ti so tvorili v sprevedu najlepši in najbolj sveži, pa obenem čudovito lepo urejeni oddelek. Kot žuboreč potok so se razvijale nato trume slovenskih mladenk v roznato obrobjenih novih krojih.

Biser spreveda pa so bile množice slovenskih narodnih noš. Med vriskajočimi fanti, dekleti, ženami in možmi so bile pomešane krajevne in simbolične skupine, kakor n. pr. Bohinjci v širokih planšarskih klobukih, z dolgimi planinskimi palicami in okovankami, Belokranjci v svojem slikovitem belem platnu, vmes pa okrašeni vozovi, ki so simbolično prikazovali slovensko zgodovino od začetka do danes: gosposvetki vojvodski stol, Napoleon in Ilirija z Valentinom Vodnikom, cehi, ki so predstavljali naše slovenske sloje in posamezne delovne panoge našega življenja. Med nošami se je peljala sloverska kmečka ohcet z godci, ki so krepko rezali na klarinet, harmoniko in bas, z ženinom in nevesto in starešinom in z vsem, kar spada k slovenski kmečki ohceti. Ta zadnji simbolični del spreveda je organizirala Prosvetna zveza.

Vsa ta velikanska reka se je nato izlila v stadion. Široka vrata so komaj sproti požirala deset in deset tisočere množice udeležencev v krojih, narodnih nošah, uniformah in v civilnih oblekah. Osrčje stadiona so zasedla dekleta, ob straneh pa sta bili dve mogočni skupini fantov, na levo od tribune so stali mladci, na desno mladenke. Tik pred častno tribuno je bila slikovita skupina križarjev in klaric, sprednje dele v stadionu pa je zasedla poljska deputacija, za njimi francoski telovadci, za temi pa češke telovadkinje in telovadci. Vsa nabrežja pa so zasedli tisoči in tisoči slovenskih udeležencev našega tabora. Tako je bilo v stadionu okrog 50.000 udeležencev, zunaj stadiona in po ljubljanskih ulicah pa drugih 50.000.

Ko so se vse te velikanske množice zlele v stadionsko areno in na bregove, je godba Sloga zaigrala pesmi »Ti, o Marija« in »Roža Marija«. Vse ljudstvo je pesmi vneto prepevalo pod vodstvom stolnega dekana dr. Kimovca. Nato je imel ljubljanski škof dr. Rožman pridigo, v kateri je govoril o pravi in resnični svobodi duha, o svobodi, ki jo je prinesel na svet Kristus. Po cerkvenem govoru škofa dr. Rožmana je bral sv. mašo škof dr. Tomažič. Tudi med mašo so vsi tisoči na-

vzočnih krasno prepevali ljudske cerkvene pesmi. Ob koncu službe božje pa je ves stadion zapel himno »Povsod Boga«.

TABOR

Takoj po končani službi božji je predsednik ZFO dr. Stanislav Žitko začel veličastni tabor z naslednjim govorom:

Vaši kraljevski Visočanstvi, zelo spoštovani gospodje predsednik vlade, predsednik senata, predsednik narodne skupščine, zelo spoštovani gospodje predstavniki svetnih in cerkvenih oblasti, predragi gostje, dragi prijatelji slovenske mladine, bratje in sestre!

Začenjam slavnostno zborovanje na medn. mladinskem taboru, ki je pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II.

V največjo čast in veselje mi je, da morem v imenu vseh zborovalcev v naši sredi pozdraviti z vsem navdušenjem in z vso vdanostjo Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla in Nj. kr. Vis. kneginjo Olgo. Zelo smo hvaležni Vašima kraljevskima Visočanstvima, da ste se potrudili in prišli med nas; še posebej moram dati izraz naši radosti in naši hvaležnosti, da je Nj. kr. Vis. kneginja Olga s svojo osebno prisotnostjo poveljčala naš tabor.

Sprejmite, Vaši kr. Visočanstvi, ob tej priliki zagotovilo, da ta mladina iz vsega srca ljubi svojo narodno državo, svojega kralja in ves kraljevski dom.

Hvaležni in ponosni smo, da je naš mladi kralj pokrovitelj našega tabora ob proslavi 20 letnice našega osvobojenja in ustanovitve naše države.

Zbrane množice mladine in naroda morejo danes res od srca izraziti svojo veliko ljubezen in svojo neomajno zvestobo naši narodni državi Jugoslaviji, našemu mlademu kralju in vsemu kraljevskemu domu.

Naš tabor je tako postal najmočnejša manifestacija slovenske mladine in slovenskega naroda za narodno državo, za našega kralja.

Zveza fantovskih odsekov se kot mladinska vzgojna organizacija drži načel okrožnice o kršč. vzgoji. Naše delo je usmerjeno v to, da približamo mladino našemu končnemu cilju: Bogu. Z vsem zaupanjem sledimo pri tem naukom in opominom sv. Očeta. Zato predlagam, da ga pozdravimo ob tej priliki s sledečim brzojavom:

»Vaša Svetost, papež Pij XI.! Številna mladina raznih narodov, zbrana na mednarodnem mladinskem taboru v Ljubljani, izreka svojo neomajno zvestobo in pokor-

ščino sv. Cerkvi in njenemu vidnemu poglavarju.«

V izredno veselje mi je, da morem v naši sredi pozdraviti predsednika vlade dr. Milana Stojadinoviča, predsednika senata g. dr. Želimirja Mažuraniča in predsednika narodne skupščine g. Steva Čiriča. Prisotnost teh gospodov je zelo dvignila pomen našega tabora, za kar smo jim vsi od srca hvaležni.

Pozdravljam g. notranjega ministra našega dr. Antona Korošca. Njemu ob strani pozdravljam zastopnika vlade češko-slovaške republike in predsednika češko-slovaškega Orla g. ministra msgr. Šramka.

Pozdravljam g. ministra za telesno vzgojo naroda dr. Miletiča, g. ministra pošte dr. Cvrkiča, g. ministra dr. Kreka.

V posebno čast mi je, da morem na današnjem zborovanju pozdraviti poslanike.

Pozdravljam g. bana dr. Marka Natlačena in prevzvišena gg. škofa lavantinskega in ljubljanskega, dr. Ivana Tomažiča in dr. Gregorja Rožmana, vse člane častnega predsedstva in vse gospode predstavnike svetnih in cerkvenih oblasti.

S posebnim veseljem pozdravljam predsednika Mednarodne unije katoliških telovadcev, g. univ. prof. Herbrarda iz Pariza, ki je obenem predsednik francoske Zveze katoliških telovadcev. Enako pozdravljam vse drugo zastopstvo francoske telovadne zveze. Ponosni smo, da se je francoska Zveza udeležila našega tabora s tako številnim zastopstvom ter da je naša Zveza vedno v najiskrenejšem prijateljstvu s posestrimsko zvezo v Franciji.

Z vso bratsko iskrenostjo pozdravljam brate in sestre iz češkoslovaške republike, ki so prihiteli na tabor v tako obilnem številu. Najiskrenejše bratske vezi med našo in vašo mladinsko organizacijo so stare in preizkušene in so močno jamstvo za trajno bratsko razmerje med obema narodoma.

Z istimi bratskimi občutki pozdravljam brate Poljake. Naj bi bratstvo naših vrst pripomoglo, da bo slovanski rod z ono odločnostjo posegel v zgodovino človeštva, ki mu pritiče po njegovi moči in po njegovi sposobnosti.

Iskreno pozdravljam vse domače prijatelje naše mladine, ki ste prišli od daleč in blizu, da se z nami veselite naših uspehov ter da nam daste poguma za nadaljnje delo.

In zdaj naj pozdravim še vas, dragi bratje in sestre! Kaj naj povem vam, ali bolje, kaj naj povem v vašem imenu?

Veseli in ponosni smo na to svojo prireditve, ki smo jo pripravili vsi skupaj z združenimi močmi ter pokazali svojo veliko ljubezen do naše organizacije, svojo požrtvovalnost in svojo disciplino. Prepričan sem, da vam je za vse to naša slovenska skupnost globoko hvaležna.

Ko danes gledamo svoje vrste, zbrane na tem lepem stadionu, lahko mirno rečemo, da mladina, ki je zdaj zbrana na stadionu, dejansko in po vsej pravici predstavlja slovensko mladino. Samozavestno lahko izjavimo, poudarimo in pribijemo: slovenska mladina — to smo mi!

Ta lepi tabor naj nam bo nova spodbuda za nadaljnje delo, da približamo naše vrste Bogu, da se vsestransko izobrazujemo, da krepimo svoje telo, da bomo močni in odporni.

Danes zopet slovesno izjavljamo in obljublamo, kakor smo pred letom na taboru v Celju, da bomo vedno in povsod vse svoje moči, vse svoje sposobnosti in vse svoje življenje posvetili za napredek našega naroda in za mogočno in svobodno našo Jugoslavijo.

Vaše kr. Vis. pa prosim, da blagovolite sprejeti na znanje to našo izjavo in obljubo, podano v tem slovesnem trenutku in ki jo odobravajo in potrjujejo tisoči in tisoči prisotne slovenske mladine.

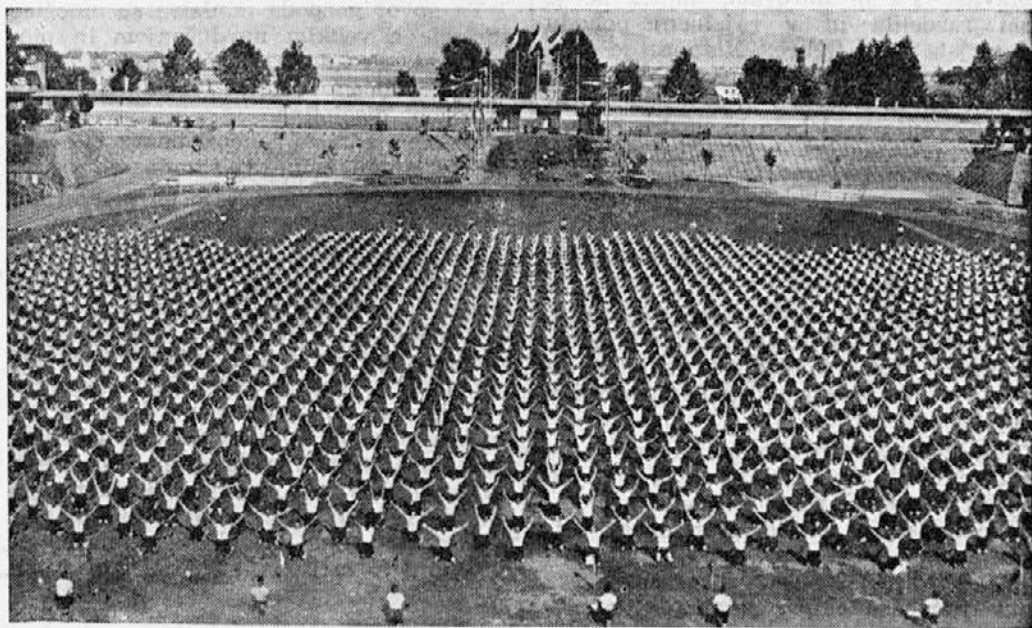
Kadarkoli je dr. Žitko omenil v govoru kneza namestnika Pavla, ko je poslal brzojavne pozdrave svetemu očetu in njegovemu veličanstvu kralju Petru II., ko je pozdravil Čehe, Poljake in Francoze, našega voditelja dr. Antona Korošca, našega predsednika vlade dr. Stojadinoviča in druge ministre, vselej je ves stadion izbruhnil v velikansko navdušenje, ploskanje in pozdravljanje z robčki. Ves stadion je bil pri teh pozdravih kakor valujoče morje. Knez namestnik je sprva sprejemal ovacije v vojaškem pozdravu, nato pa sta se oba, knez in kneginja, zahvaljevala množici za viharne pozdrave s prijaznim odzdravljanjem rok.

Po pozdravnem govoru dr. Žitka je govoril dr. Basaj o pravi izobrazbi naših fantov in deklet in o potrebi pokristjanjenja vsega današnjega življenja. Nato je zaigrala godba himno slovenskih fantov, s čimer je bil veličastni tabor končan.

Glavni telovadni nastop na stadionu

Na praznik sv. Petra in Pavla popoldne je bil na stadionu glavni telovadni nastop. Tudi za ta nastop se je stadion na-

polnil prav do zadnjega kotička. Preden se je telovadni nastop pričel, je prišel na slavnostno tribuno slovenski voditelj in

notranji minister dr. Anton Korošec, ki ga je ves stadion pozdravil z vzkliki Bog živi! Lepih pozdravov je bil deležen minister dr. Šramek. Na slavnostni tribuni so gledali nastop tile odličniki: predsednik vlade dr. Milan Stojadinović v spremstvu g. bana in njegove gospe, zastopnik divizijskega generala, general Dodič, oba slovenska škofa dr. Rožman in dr. Tomažič, stiški opat dr. Kostelic, minister dr. Miha Krek in minister za telesno vzgojo dr. Miletič z gospema, predsednik apelacijskega sodišča dr. Golja z gospo, predsednik senata dr. Mažuranič, predsednik narodne skupščine Stevan Čirič, senatorji dr. Smodej, dr. Gregorin in dr. Kulovec, vsi slovenski poslanci JRZ, ljubljanski župan dr. Adlešič z gospo, mariborski župan dr. Juvan, celjski župan g. Mihelčič s številnimi drugimi našimi župani, generalni vikar in prošt Ignacij Nadrah, prelat dr. Slavič, stolni dekan in kanonik dr. Kimovec, predsednik PZ dr. Lukman in zastopniki številnih prosvetnih oblasti in ustanov in seveda tudi zastopniki češkoslovaških, poljskih in francoskih telovadnih organizacij.

Malo pred tretjo uro se je pričel nastop, ki ga je vsa naša javnost pričakovala z veliko nestrpnostjo. Velika vrata so se odprla in v dveh dolgih curkih se je vtila v areno živa reka naših mladcev. Prišli so razcepljeni, na sredi strmine pa sta se oba curka združila in se pomaknila v sredo arene in se šele tik pod tribuno ustavila. Pa ni mirovala, ampak se je spet razdelila in v rajalnem pohodu ustvarjala lepe figure. Nato se je enakomerno razmaknila. In že je zadonelo povelje za vaje. Kako krasen je bil prizor valovanja med belo in modro barvo! Nastop naših mladcev je upravičeno dosegel pri gledalcih največji in najburnejši aplavz, saj je bil v resnici v vsakem pogledu popoln. Zelo lep je bil nastop mladenc, ki so tudi napravile lepo sestavljen rajalni pohod in proste vaje.

Za mladenkami so nastopile češkoslovaške orlice, katerih skupina je bila tudi precej številna. Njihove vaje so se odlikovale po posebno lepi kompoziciji v skupinah po tri.

Za Čehinjami so nastopili Čehi, ki so tudi napravili lep rajalni pohod, nato pa so izvajali precej težko ritmično vajo tako dobro, da so bili deležni lepega priznanja.

Nato je sledila štafeta, v kateri je zmagala francoska ekipa, potem pa so pri-

korakali v stadionsko areno francoski telovadci s svojo godbo. Tudi proste vaje francoske skupine so bile izvedene enako odlično kot vse druge vaje.

Ko so odhajali Francozi, so že začele od glavnega vhoda prihajati v areno goste trume članic našega Vodstva dekliških krožkov. Našim članicah je težki rajalni pohod odlično uspel in tudi pri prostih vajah so žele viharno odobravnje.

Naši in francoski orodni telovadci so nadaljevali spored. Naši so pokazali nekaj lepih točk na krogih, Francozi pa so izvajali klasične vaje na konju z ročaji; potem pa so odšli Francozi k drogu, naši pa k bradlji. Nato so nastopili člani ZFO s svojim rajalnim pohodom in prostimi vajami. Ko so bili člani v areni, jih je najprej nagovoril minister za telesno vzgojo naroda g. dr. Vekoslav Miletič s temile besedami:

»Dragi bratje fantje, draga mladina! Nenavadno sem vesel, da sem imel priliko kot minister za telesno vzgojo naroda videti sam na svoje lastne oči vašo disciplino, vašo požrtvovalnost, vaše sportne in gimnastične uspehe. Moja radost je še toliko večja, ker vam ni cilj samo telesna vzgoja, ampak tudi narodna, religiozna in moralna vzgoja. Najprisrčneje Vam čestitam k vašim krasnim uspehom in želim, da tudi v bodoče nadaljujete svoje plemenito delo za blagor kralja in nam vsem skupne velike Jugoslavije! Bog živi!«

Ta govor gospoda ministra so množice sprejele z velikim navdušenjem in ploskanjem. Proste vaje naših fantov so pokazale odličen rezultat vztrajnega dela in osebne discipline.

Nato pa so še Francozi pokazali nekaj vaj na drogu in nekaj skupinskih vaj.

Zadnja točka sporeda je bil nastop konjenice in razdelitev nagrad.

Tudi temu telovadnemu nastopu je na stadionu prisostvovala petdesettisočglava množica. Sprevod in telovadni nastop sta bila višek vseh prireditvev v dneh mladinskega tabora v Ljubljani. Zlasti pri teh dveh točkah je pokazala naša organizacija vso veličino svojega dela. Za tako krasno uspel sprevod in nastop moramo izreči našim fantom in dekletom kar najlepšo zahvalo. Naj nam bosta prelep spomin kot vrhunec naših letošnjih prireditvev in velika vzpodbuda za naše nadaljnje delo za Boga, narod in državo!

Bog živi!

Prisega Kristusu Kralju

(Ob prazniku 30. oktobra)

VSI: Slovenski fantje vstajamo,
pred prestol tvoj prihajamo —
o Kristus Kralj!

NIŽJI GLAS: Poglej!

VIŠJI GLAS: Preštej!

EDEN: A vsi za eno:

VSI: Živi Kristus Kralj!

VIŠJI GLAS: Vesel in prožen nam je korak,
naš spev je krepak,
da zgiblje mozeg in kri:

VSI: Kristus Kralj naj živi!

EDEN: Taki smo mi:

NIŽJI GLAS: V nas plapola
požar do neba,
v nas vre kri
mladih dni.

VIŠJI GLAS: Naše roke
so jekla vezi
in naše oči
so ko strelic ostrina,
ko neba sinjina —
taki smo mi ...

NIŽJI GLAS: V gore se zarijemo,
skale razmaknemo,
reke prebrodimo,
morja prejadramo
in zemlje obod
se trese pod težo korakov.

VSI: Taki smo mi,
ki v nas kipi
nam sila življenja ...

(Pavza.)

EDEN: Ali jih vidite, bratje,
ognje sovražne v dolini?

VSI: Vidimo ognje sovražne v dolini,
nizko pod nami tlé:
toda njih smotri, njih delo
še nižje pod nami stoje!
Bratje, opašimo ledja,
vzemimo meče nabrušene,
da uničimo gadjo zalego!
Naš bojni klic:
Kristus Kralj naj živi!

VIŠJI GLAS: Poglej Kristus!

NIŽJI GLAS: Pretehtaj o kralj!

VSI: Ali smo že kladivo, kladivo v rokah Boga,
ali smo vedno še nakovalo,
da drugi udrihajo v nas!!!

VIŠJI GLAS: *Fantje slovenski,
ko v boj se podajamo,
nam treba je gesla!*

NIŽJI GLAS: *Fantje slovenski,
ko na delo odhajamo,
nam treba je smotra!*

EDEN: *Fantje slovenski,
s prisego na dan!*

DVA: *Mi hočemo biti:*

VSI: *Mi hočemo biti:*

DVA: *Mladina, ki zvesta ostala bo Cerkvi!*

VSI: *Mladina, ki zvesta ostala bo Cerkvi!*

DVA: *Mi hočemo biti:*

VSI: *Mi hočemo biti:*

DVA: *Mladina, ki ljubi, kar sveto biló je očetom!*

VSI: *Mladina, ki ljubi, kar sveto biló je očetom!*

DVA: *Mi hočemo biti:*

VSI: *Mi hočemo biti:*

DVA: *Mladina, ki sovraži pregreho in zlo!*

VSI: *Mladina, ki sovraži pregreho in zlo!*

DVA: *Mi hočemo biti in smo:*

VSI: *Mi hočemo biti in smo:
Fantje slovenski pod praporom Kristusa
Kralja!*

Hotimir:

Naš Vidov dan

(10. oktober 1920.)

Na Vidov dan 1. 1389. so bili Srbi na Kosovem polju poraženi in so potem 500 let ječali pod turškim jarmom. A vsako leto so se spominjali dneva svojega poraza. Kosovo je maščevano, okovi in verige so padle, svoboden je narod in Vidov dan je postal narodni in državni praznik kot spomin na izgubljeno, pa zopet pridobljeno svobodo.

L. 1920. dne 10. oktobra smo Slovenci doživeli težek naroden poraz, nekaj svoj Vidov dan. Izgubili smo ta dan plebiscit na Koroškem. Odtrgan je bil ta dan ud od živega telesa, naša lepa slovenska koroška zemlja je prišla pod tujo vladu.

Ko se je končala svetovna vojna, smo Slovenci mislili, da je zdaj prišel čas, ko se bo sta uresničila Gregorčičeva stiha:

Bog živi vse Slovence
pod streho hiše ene!

Bili smo prepričani, da se bo Slovenska Koroška združila z ostalo slovensko zemljo in bo slovenska zemlja svobodna in nedeljena tvorila del narodne države Srbov, Hrvatov in Slovencev, Jugoslavije. Žal je prišlo drugače.

Takoj po silovitem porazu, ki sta ga Nemčija in Avstro-ogrska doživeli v svetovni voj-

ni, so bili koroški Nemci prepričani, da bodo Jugoslovani zdaj zasedli Koroško in da Slov. Koroška s Celovcem in Beljakom vred pride v jugoslovansko državo. Govorili so: »Čez noč bodo Jugoslovani v Celovcu.« Žal, da se to tudi ni v resnici zgodilo. Tako so minevali tedni, za usodo Slov. Koroške odločilni tedni, minul je mesec november leta 1918. Koroški Nemci so se veselo oddahnili, zopet so dobili upanje, da bodo še mogli obdržati v svojih rokah Slovensko Koroško. Dne 5. decembra 1918. so sklenili, da se bodo proti Jugoslovanom bojevali z orožjem. In res so sredi decembra 1918. napadli jugoslovanske vojake pri Grabštanju; začel se je krvavi boj za Koroško.

Ta boj se je končal s tem, da so jugoslovanske čete v začetku junija 1919. zasedle Celovec in Gosposveto. Do vrh Sv. Helene ali Magdalenske gore nad Celovško ravnino je dvoglavi beli orel razprostiral svoja krila. Že smo mislili, da je Koroška rešena, da je Slov. Koroška osvobojena izpod tisočletnega tujskega jarma in združena z brati po krvi in jeziku. Pa kakšno razočaranje! V Parizu so odločili, da mora biti na Koroškem

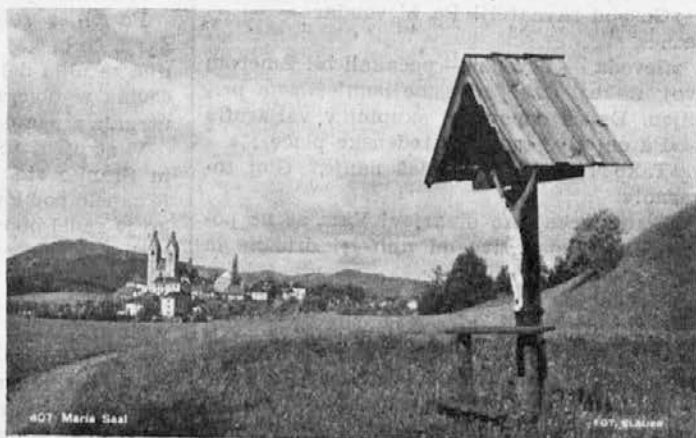
ljudsko glasovanje ali plebiscit. To bi še ne bilo tako hudo, saj smo hoteli samo slovensko ozemlje, in bi bilo torej pričakovati, da bodo Slovenci glasovali za narodno državo Jugoslavijo. A vladale so na Koroškem čisto posebne razmere in določitev plebiscita nam je bila v pogubo. Preveč so v ponemčevalni šoli že potujčili naše ljudstvo na Koroškem, 50 let pred plebiscitom je koroška ponemčevalnica zastrupljala našo slovensko deco in s tem naš narod na Koroškem z nemškimi duhom.

Ubili so v ljudstvu naraven čut, da brat spada k bratu, da so vezi krvi in jezika več kot deželne meje. Zato so zmagali pri ple-

biscitu 10. oktobra 1920. Bilo je oddanih 15.279 glasov za Jugoslavijo in 22.025 glasov za Avstrijo. V osemnajstih občinah je bila večina glasov oddanih za Jugoslavijo. Te občine so: v Podjuni: Libelice pri Dravogradu, Žvabek pri Pliberku, Blato pri Pliberku, Libuče pri Pliberku, Bistrica v Podjuni, Bela pri žel. Kapli, Globasnica v Podjuni. V Rožu: Sele nad Borovljami, Slov. Plajberk, Svetnavas, Bistrica v Rožu, Št. Jakob v R., Ledenice, Loče pri Baškem jezeru. Severno od Drave: Logavas pri Vrbsk. jezeru, Zg. Vesca in Bilčovs nad Rožom in Radiše na Osojnci.

Tako smo izgubili Koroško.

Pogled na
Gosposveto.

Emanuel Kolman:

Ob Vrbskem jezeru

Igraj, igray le, veter, zdaj
z valovi se, o le pihljaj...
in, sonce — sveti radostno
čez jezero... čez jezero!

Nekje zvoni... ah, mehki spev
prek jezera je dalje šel:
nad kraji tihimi ihti...
in tiše, tiše zvon zvoni. —

Le vame bolno šepetaš,
o veter, in se ne igraš,
ne svetiš, sonce, radostno
čez jezero prežalostno.

Vsem, ki urgirajo „Kres“ za mesec avgust št. 8, sporočamo,
da se slavnostna številka smatra za št. 8. Uprava Kresa

BREZPOSELNI

V popoldansko tišino so zamrle sirene.

Spet se je zganilo tisoče rok, kladi so pritiskale na neštete žulje, stroji so brezizrazno zažvižgali svojo pesem.

V tovarniški pisarni je tajniku enakomerno drsalo pero po papirju. Pa se je oglašil pri njem ravnatelj:

»Še nič naročil?«

»Nič.«

»Danes torej napravimo, kot sem že danes teden dejal.«

»Gospod ravnatelj! Pa bi vendar — — — še...«

»Seveda — seveda — počakali bi! Zmerom tvoji: čakaj! čakaj! Ne, ne bom! Ni sem prisiljen. Danes odpovemo skupini v valjarni!«

»Pa oni živijo samo od tedenske plače...«

»Tako... oni? Ti gledaš nanje? Glej tovarno!«

»Tistih nekaj sto dinarjev! Vam se ne poznajo, a vendar živijo od njih tri družine in štirje delavci.«

»Končno ne gre za tisti denar! Tole je, pogledaj: v valjarni imam sedem delavcev; torej — tako sklepajo — če blago ne gre v promet, ga pač ni treba toliko izdelati kot sicer. Tako se druhal navaja k počasnemu delu in nikdar več ne bo krepko znala delati.«

»Pa bi jih zaposlili pri kakem drugem delu.«

»Povsod je število delavcev izpolnjeno. Zato pravim, danes proč, ko jih bomo potrebovali, jih pokličemo.«

»Ali se bodo vrnili taki, kot so danes? Pomislite! Koliko jih je bilo dobrih, vestnih delavcev. Stiska jih je pognala na cesto. Stradali so, dokler so mogli, nato so z gnusom v srcu šli prosjačiti. Polagoma je sram popustil; beračenje jim je postalo lahko. Malokdo se je vrnil k delu. Dobili smo armado postopačev, ki...«

Ravnatelj se je vtaknil vmes: »Kaj filozofirate? Mene nič ne briga! Kdor ne bo za delo, sfrči na cesto!«

»Pa gospod ravnatelj... Vendar...«

»Nič več ugovora! Do večera uredi zapisnike! Ko jim izplačaš, jim poveš, da so odpušteni... za nedoločen čas.«

»Ne bom mogel!«

»Ne boš mogel?«

»Nimam kamna v prsih!«

»Če ne urediš, boš jutri gledal kamenje na cesti z onimi sedmimi vred.«

Za ravnateljem so se zaloputnila vrata.

Zašumeli so listi zapisnika, tajnik se je nizko sklanjal nad papir. Bežno je preletel

skupino iz valjarne: Klemen, Janez, Peter, Stanko, Matevž, Joža, Franc — trije družinski očetje, dva mlada in dva starejša samca.

Danes so še veseli, zvečer se bodo opotekali na cesto in jutri, čez dva dni bodo klonili...

Ob šestih zvečer je tovarna odpovedala delo skupini iz valjarne. Že dolgo so pričakovali, pa jih je le zadelo:

»Hudiča!«

»Pa sedaj na jesen!«

»Ali smo psi?«

Pa bi še robantili ti pretegnjeni pločevinarji, če bi kaj pomagalo. Sirena jim je zadnjič zatulila delopust, stroji so umolkneli, pločevina je obležala v kotu in sedmorica se je utrgala z negotovimi koraki od črne valjarne.

V strnjeni vrsti so stopali v klanec. Joža in Stanko sta hodila ob strani ceste. Votlo je zapelo pod koraki: stopili so na most. Stanko je zadel ob ograjo mostu s kanglico, v kateri si je nosil v tovarno južino. Potipal jo je, pa je začutil, da je močno okrušena:

»Tu jo imaš!« V visokem loku jo je zalučal v Savo.

Plenknilo je, ko je padla v vodo.

»In čez teden, morda čez dva se spet poizdravi oboja v mrzlih valovih!« ji je Stanko obupan brundal v slovo.

Voda pa je mirno grgrala naprej...

»Ti! Veš kaj?« je čez čas začel Joža Stanku.

»Kaj?«

»Poglej!« je Joža iskal besede. »Velikokrat sem že mislil, koliko se jih preživlja s prosjačenjem.«

»Kaj če se jih!«

»Če se jih toliko, ali ne bi mogla v to armado stopiti tudi midva?«

»Si trapast?«

»Kaj pa hočeš boljšega? V vsaki hiši dobiš vsaj krono; na dan lahko obereš sto hiš; to je pa že denar!«

»Bog ti ga blagoslovi!«

»O, saj mi ga bo, že jutri...«

»Pa te ne bo nič sram?«

»Kdo me bo pa poznal? Do Kranja jo mahnem po cesti in tam šele začnem biro.«

Stanko je molčal. Joža pa mu je slikal negotovo bodočnost in mu mamljivo kazal beraško palico, češ da je beračenje postalo moderno.

Pozno v noč je Stanko privolil.

Res sta drugo jutro stopila Joža in Stanko na odprto cesto in se pognala proti Kranju.

Mrzla megla ju je tlačila, ju grizla skozi mrežasto obleko, da sta molčala.

Okrog enajstih sta se v velikem loku izognila Kranju in poskusila srečo. Trkala sta na vrata in vstopila.

»Brezposelna sva, za podporo prosiva...«

Od loncev je planila ženska, potegnila iz žepa žvenketajočo pest drobiža in poiskala dva najmanjša...

»Hvala lepa«, so se zaprle duri.

In spet sta trkala in še in še...

Tudi kosilo sta dobila in kos kruha za malico.

Prenočevala sta na kozolcu. »Beraška ni slaba!« sta se hvalila.

Tako je šlo dan za dnem, osem dni. Prvi je bil od vseh najboljši, osmi najslabši.

Stanku, dobremu delavcu, pa je pohajkovanje začelo presedati. Začel je pogovor o vrtni, o prošnji za delo, pa ga je Joža kaj kratko zavračal.

Ustavila sta se in potegnili vsak svojo cigareto.

»Dela, dela naj mi dajo!« se je jezil Stanko. »Saj nič ne rečem, dobi se, dobi. Samo to me boli, ko čutim, kadar iztegnem roko po denarju, tisti pogled, v katerem kar gori očitaje: mlad si, dvajset let imaš, pa si prosjak, berač; tak fant, močan, zdrav, pa živiš na stroške drugih. Lenuh!... Ta pogled me žge!« je tožil Stanko.

»Lej ga, lej! Vesel bi bil, da te katera pogleda, pa se cmeriš!« Joža je skušal pogovor obrniti na smešno stran, Stanko pa se ni dal.

»Zato je človek žalosten, ko si ni sam kriv, ampak tovarna,« je dalje bolelo Stanka.

»Hvaležen jim bodi, ti vsaj ni treba delati, živiš pa kljub temu.«

»Joža, jaz ne bom več prosil! Za delom povprašam. Gotovo ga dobim!«

»Šleva, pojdi, kdo te drži!«

»Šleva? O, Joža, če bi bilo kaj dosti takih šlev, bi se kmalu ohladile kljuge, ker bi si jih ne podajali sami berači in potepuhi,« se je čutil užaljenega Stanko.

»Haa, lepa pridiga!« se je režal Joža.

»Morda ti, ki še nikoli nisi pošteno prijel za delo, niti ne veš, da je v delu tudi slast, veselje, ki ga ima človek ob vsem trpljenju,« je globoko zajel Stanko.

Nemo je zijal Joža, nato pa se je še huje zakrohotal.

»Ne bom več delal, nikdar več! Prosjal bom, živel bom že, pa še z lahkoto!« se je odločil Joža.

Njune poti sta držali narazen: Stanko je našel delo in čez čas so ga sprejeli celo nazaj v tovarno, Joža pa živi na račun drugih še danes.

Trije božji fantje

J. G. Oberkoffler. — Poslovenil Janez Pucelj.

Mežnarski hlapček.

(Nadaljevanje.)

Moja je kraljica s Križne gore. Moje brnasto srce ji buči pesem časti. Pesem časti, ki so jo peli moji predniki pred davnimi sto leti. Zvonjenje je bučalo mogočno, možnarji so grmeli. Ob homcu je stal župnik v mašni obleki. Ministranti in dosti faranov je pričakovalo romarje s Križne gore. Pevski zbor je zavriskal magnifikat in tako so šli v hišo božjo in so bili doma. Tedaj je tolklo marsikateremu možu srce trdo v prsih. Marsikateri ni gledal sosedu v obraz, marveč samo naravnost naprej. Mnogo jih je bilo veselih, da v zboru molivcev, v radosti pevcev in viharju zvonov ni bilo slišati glasov, ki so nenadoma zadrhteli.

In tako je šel tudi mladi Bogar v farno cerkev, bos kakor spokornik. Sram ga je bilo zastran tega, toda prenesel je. Noge so mu bile ranjene in so ga bolele. Vendar si jih je bil prej umil pri vodnjaku na Vidmu. Mati mu jih bo doma obvezala. Videl jo je

med pobožnimi ženskami klečati poleg Molčinke.

Ta dan do večera je ostal Krištof pri materi. Dolgo sta govorila. Govor in odgovor sta padala v raztegnjenih presledkih.

»Seveda, v votlini sem molil, dal za maše, dal vbogalme in molil na očetovem grobu.«

Zalarico je zbudilo v oči, da fant o teh rečeh kar tako tja govori, ne da bi jih zares prijel. Ni hotela siliti vanj. Toda neko topo pričakovanje je snovalo v njej, ki jo je bolelo, tako je bilo vse polno bridkosti in dvomov. Slednjič je le vprašala:

»Si dobil Kovnikarja?«

»Sem. V Kriškem gozdu.«

Zdaj se je spet zagrnil, je čutila mati.

»Krištof, saj sam veš, da nočem govoriti o rečeh in spraševati o stvareh, ki jih ne pripoveduješ rad. Vedel boš, zakaj, toliko si že star. Pa zdaj si ne morem misliti, da bi bil Kovnikar leto za letom za šalo povpraševal

po tebi. To boš razumel. Če pa bi zdaj rada kaj izvedela o možu in sem se nadejala, njegov sin mi bo lahko prinesel sporočilo, tedaj vendar veš, da sem ti mati.

Zalarica je zrla izgubljeno v daljo.

»Ljuba mati, oče so umrli kot pošten mož, kakor resnično naj nam bo Bog usmiljen sodnik.«

»Je kovač to vedel?« je nenadoma vprašala. Pa preden je mogel Kristof odgovoriti — okleval je Kristof, — je rekla naglo: »Pa kako more kovač to vedeti? Saj ni bil pri smrti očetovi.«

Nasmehnila se je žalostno in čudno, kakor da ve zdaj za gotovo, kar je vsevdilj slutila globoko v duši. Vedeti? Zmajala je z glavo in si jo podprla v desnico. Z levo je vzela s klopi šibo in je pogladila z njo po vršičih marjetic, ki so tam rastle.

»Fant,« se je nenadoma zasmejala Zalarica in zazvignila s šibo skozi cvetlice, da so jim odletele glave, »fant, če veš kaj hudega, tedaj opravi sam s seboj! Če veš kaj dobrega, tedaj daj, da bom deležna tudi jaz!«

Plamteča od jeze je vstala Zalarica s klopi.

Fant je povsili glavo, kakor da čaka, da bo zdaj šiba zazvignila tudi po njem. Toda molčal je. Medtem ko je Zalarica spet sedla in vrgla šibo od sebe, se je Kristof dvignil in rekel še enkrat mirno in krepko:

»Oče so umrli kot pošten mož, kakor resnično naj mi pomaga Bog in njegova sveta Mati Marija!«

»Pojdiva v hišo! Tod hodijo mimo ljudje in bi sosedje lahko videli.«

Siva in stara je šla Zalarica pred sinom. Pri mizi se je sesedla in si pokrila obraz z obema rokama. Ni jokala.

»To moraš razumeti, Kristof, če danes, kar ni moja navada, v preobilici sile nisem več gospodarica same sebe. Bog vedi, hočem biti zadovoljna.«

Počasi in težko je ponovila:

»Oče je umrl kot pošten mož. To sem pač vedno vedela. Toda,« je bolešno zaječala: »Zakaj? Zakaj? Ni igral, ni pil, se ni pretepal, ni bil babjak.«

Sprostila si je roke od žalostnega obraza.

»Ni tako, Kristof, da sem te samo zato poslala na Križno goro, ti dala s sabo pesmarico in očetov prstan, da bi mi povedal, da je oče umrl kot pošten mož. Ne, ne, tako preprosta z življenjem ni! Rada bi vedela,« je šepetala, »zakaj so moža zabodli. In to, sem vedno menila, bi moral najprej pogoditi Kovnikar.« Obraz ji je posinel. Plavi, bujni kiti sta ji ležali čez en kakor pšenična snopa čez kup pepela na omejkju, kjer sežigajo strnišče.

Bogar je doumel s strahom, da sluti mati prav in da je med Bogarjem in Kovnikarjem

moralo nekaj biti, kar se je končalo z morilnim orožjem. Ne, ne, naj ga tudi vklepa v še take vezi ljubezen do matere in njena stiska, njega je v že tisočkrat močnejše vezi zatkan in zapredel obupni krik poginjajoče duše, ki je za njo tudi tekla Kristusova kri, prav tako kakor za mrtvega očeta, ki živi zdaj v blaženi gloriiji; tekla je kakor zanj, za Kristofa in za mater, ki si mora še priboriti blažen konec. Tako je ostal sin nem.

»Vidim,« je začela Zalarica brezglasno, »tu je nekaj, o čemer ne moreva govoriti kakor čez ograjo sem in tja.«

»K letu osorej pojdem spet na Križno goro. To sem povedal tudi drugim. Vsako leto pojdem.«

Zalarica je prikimala. Torej ni še konca, je spoznala. Kako dolgo bo lahko romal ta njen sin, petdesetkrat, šestdesetkrat in ali bo potem hotel odtrgati pečat? Tako dolgo bo komaj njeno življenje, kakor je pot do skrivnosti. Ah, blažena Devica Marija, je tu skrivnost?

»Saj, le pojdi spet na Križno goro! Pa jaz te ne bom spraševala. Predsinočnjem sem ti rekla in vselej, Kovnikar ima pač trdo srce, mora pa biti pobožen mož. Zdaj, Kristof, sam ne verjameš več tega.«

Tako polno ugank je življenje, je premišljal Bogar, ko je šel domov, in za vsako rešitvijo stoji še večja uganka. To mu je postalo danes jasno.

III.

Kristof Bogar je zrastel v fanta, ki je stal bolj zgodaj sredi življenja, kakor so sicer pridobivala na zrelosti leta njegove starosti. Tako, kakor je zdaj živel, je videl pred sabo natančno zaznamovano pot, medtem ko so drugi njegovi tovariši še križem kračim v skušnjavah in gonih rastle moški dobi naproti. Njemu je pripadlo poslanstvo, ki ga je sprejel na Križni gori, tako kakor sprejme zemlja seme, in ki ga je zdaj skušal spolniti z močno moško voljo in jasnimi spoznanjem. Smisel njegovega življenja samega je posegal v tuje življenje, v življenje štefana Kovnikarja. Izpeljati kovača iz zarastlega trnja njegove bede, je bil ukaz, ki ga je prejel Bogar. Hodil bo toliko časa s križi na Križno goro, dokler ne doseže blagoslova in obilnosti svoje žetve. Seveda bo tudi zanj postalo križeva pot, kakor je bilo odmerjeno svoj čas staremu Bogarju. Kristof se je spomnil na vrsto letnih števil v votlini na Križni gori. Resnično, če bi jih moral biti toliko, ne bi se jih ustrašil. Ena prihajajočih sestrá bo številka, ki bo dopolnila zveličanje. Kaj, pa če jih smrt Bogarju za vso večnost zapahne? Ne, ne, je odganjal Bogar dvome, ne pride do takega konca, za to bo gotovo

znamenje to, kako daleč pojde njegova nesebičnost na poti do tega zadnjega smotra. Je pač na njem in nedoumni milosti božji, da se razlije luč čez ledeno noč kriškega kovača. Eno je vedel Bogar za gotovo: najmočnejšega pomočnika in prijatelja ima zmeraj na svoji strani: Boga.

Spoznal je, da mu je tudi njegovo službo, ki jo ima kot mežnarski hlapec, naklonila volja previdnosti božje. Mora bolj skrbeti za stvari, ki segajo ven iz vsakdanjega življenja. Z jutrnjim zvonom in zgodnjo mašo je v hiši božji, medtem ko so drugi na njivah ali opravljajo v hiši in na dvorišču dnevna opravila. In kadar mu odkažejo tudi kmečka dela kakor drugim hlapcem in deklam, kar se razume po sebi in je potrebno, mora vendar opoldne in zvečer odložiti orodje, da gre zvonit angelovo češčenje. Tako mu je dano dostikrat, da se dvigne iz zemeljskega v nebeško in se spominja, da naj najprej išče nebeškega kraljestva in njegove pravice. Sicer ne spolnjujejo zato drugi nič manj svojih dolžnosti in niso Bogu nič manj všeč, toda Bog daje vprav vsakemu človeku posebno nalogo, ki naj stremi, da jo po svojih močeh doseže. Vanj tudi ne tišče stvari, je menil Bogar, ki dajejo dostim dosti opravka. On je ubog in nima dosti. Ni ga strah bodočnosti zastran dela in kruha. Da bi stopil v službo zdaj tu zdaj tam, tega menjavanja se mu ni treba bati. Da bo Kalíšar zadovoljen z njim, za to hoče imeti skrb. Vendar izvedeti ne sme nihče, kako misli zdaj o svojem življenju in svoji bodočnosti. Če ljudje govore o tem in onem, naj pač govorijo! Ne, ne, na njem ne sme nič bosti v oči. Da bo fant, kakor treba, ne sme stopiti vstran s ceste, ki hodijo po njej tudi drugi dobri možje in fantje. Glave tudi ne sme povešati, se je nasmehnil Bogar, čeprav ni, da bi človek za vsak ples vrgel noge čez ramo.

Trikrat je bil Bogar od takrat na Križni gori. Naj bo že tako ali tako, potrudil se je gotovo, da bi bil našel pravih besedi, toda kovač je ostal zakrknjen.

Prvi pot je poslušal Kovnikar mladega moža le s pol ušesom in je skomigal z rameni.

»Ne morem reči drugega, kovač, kakor da si strahopeten človek. Tvoja hlapčevska narava presega še to, kar more kdo prenesti tudi še od potrtega moža. Le poglej, to ti pravim in ti si mi ne upaš po robu postaviti, ker se bojiš, čeprav sem ti prisegel, da bom molčal o tvojem hudodelstvu.«

»Res je,« je odvrnil kovač. »Ker si mi odvzel strah, mi spet življenje na pol ugaja, kolikor je pač še mogoče. Ah, ne,« je po-

smehljivo vzdihnil, »takih čudežev ne dela niti Kuzmankarica ne ti, da bi spet na novo pozidal požgano polovico mojega življenja, da bi bil cel mož, ki pije, se smeje in si vzame ženo, ki ga sreča na križpotju poželenja in prilike. Ne delaj si skrbi, fant, tako daleč ne pride nikdar.«

»Hvaležen ti nisem preveč. Sicer ne gre za tem moja misel. Ampak,« je pristavil Bogar, »če bi živel tako, kakor gledaš življenje ti, tedaj bi bil zares samo pol moža. Na to se lahko zanesesh, da me boš videl večkrat, kakor si mojega očeta.«

Razočaran se je vrnil to leto Bogar domov. Tem bolj vneto je opravljal mežnarsko službo. Previdno je skrival, kako čestokrat je na večere pred nedeljami in prazniki prosil Boga, naj bo milostljiv duši kriškega kovača. Gotovo, tako je polagal Kristof svoje srce pred velikega Boga, da ne naskakuje neba, da bi dosegel zmago zastran svoje volje in svojega hotenja. Ne, ne, on, ki preiskuje srca in obisti, naj izloči vso sebičnost, ki se kaj rada obleče v plašč žrtve, da stiska v najskritejšem kotičku srca roko farijezskemu napuhu.

Drugi pot je govoril Kristof še manj s Kovnikarjem. Sedel je na nakovalu, medtem ko je kovač belil klešče na ognju.

»Če bi le vedel,« se je smejal kovač, »da prihajaš k meni kakor mož in ne kot poslanec božji, bi se dalo laže govoriti s teboj.« Bogar je videl, kako izgublja kriški kovač podivjani videz, kako mu postajajo sicer nestalne oči mirnejše in se drži strumnejše. »Povprašujejo, kovač, zakaj nisi letos in lanske leto nič več pričakoval potoških križev.«

»Človek, saj prihajaš ti sam k meni! Kaj ne izprevidiš tega? In tvoji sosedi tudi ne? Kaj bi moglo tukaj v oči bosti?«

Bogar je gledal nemo in žalostno v vigenj.

»Ti nebeški kragulj,« je ropotal kovač, »ne povešaj peruti, če ne moreš dobiti kar tako moje duše v kremplje! Tako preprosto, kakor ti meni, pač ta zadeva ni. Kajti to bi moral predvsem vedeti, da je moral še Sin božji dati svojo kri, da nas je odrešil. Kaj, fante, to vendar razumeš?«

Bogar je povesil glavo.

»Saj, to pač razumemo dobro, da je tako. Ampak, človek, povej mi vendar,« je stopil Bogar tesno h kovaču, »nisi tega nikdar preudarjal, če ti tako na zunaj rasteta zdravje in moč, ali je to le zastran tega, ker imata zdaj, ko je strah minul, pač priliko in prilžnost, ali pa zato, ker ti to daje Bog, da bi ti duša, po naravni poti sproščena telesnih zmotnjav, prej ozdravela? Ha, kriški kovač, na to pač nisi mislil?«

Tako je rekel Bogar, zapustil kovačnico in prečul vso noč v votlini.

Zgodaj po polnoči je prišel tjakaj kakor vselej Kamenar Trdan. »Mi je bilo ves dan na srcu, pa sem si hotel prihraniti za zdaj. Poslušaj me in pazi! Tvoja mati mi je rekla, da danes ne boš sam molil. Kako to, sem se zavzel, sam seveda ne bo molil Bogar v votlini. Ne, tega tudi ona da ne meni. Jaz bom molila, je rekla, s Krištofom vso noč v kapeli v Beli cerkvi. Nocoj! Ne sme biti sam, je sklenila. In jaz nato: saj, to je beseda, Zalarica. Razmerje med teboj in sinom se mi zdi, da že dolgo ne stoji v ravnovesju. Odkimala je in vzdihnila, Bog si ga vedi, pota da se stekajo čestokrat iz teme nenadoma na svetlem kraju in gredo od tu skupaj. Tako, to naj bi bil povedal. Povedal sem ti. Če bi mi ne bila mogla mati sama tega zaupati, bi se ti jezil. Ne, Krištof, toliko pameten si, da se ne boš srdil, če ti povem, zakaj mi je pač mati dala to naročilo. Jaz menim tako,« se je sklonil Trdan čisto blizu k Bogarju, »jo je bolešno in močno sram, da bi pokazala tebi, kako sopiha za tabo. Saj, saj, fant, to vemo vsi, da vzameš vselej s sabo nekaj posebnega na kriško križevo pot in nekaj posebnega od tam odneseš. Toda kaj, to lahko poveš samo ti. Dobrega bo komaj kaj, kakor si jaz predstavljam, kajti gre vselej tako in nič drugače: od doma vzameš s sabo nade, ki si si jih nabral, ni tako? — in tu na Križni gori se ti razblini v plahutajoče meglene cape.«

Trdanu se ni zdelo več potreba, da bi še kaj rekel. Tudi ni vedel, kaj naj bi še dostavil.

Še to noč, proti trem zjutraj, je Bogar zbudil kovača.

»Ne smeš misliti,« ja začel Bogar naglo, »da sem šel sinoči od tebe z napuhom in samoljubjem in da si domišljam, da sem modrejši od drugih. Tega ne smeš misliti! Zdaj pa, preden se odpravimo domov, imam prošnjo do tebe. Včasih si delal sam od sebe, zdaj pa se mi zdi, da ti je nadležno. Četudi me več ne pričakuješ, tako daj mi vseeno, da te obiščem tudi drugo leto in bom za časek pri tebi. Potrpiljenja s seboj te prosim, kovač.«

»Pridi, kadar hočeš,« bi se bil rad šalil kovač, »ampak zastran take malenkosti me ne budi nikdar več iz spanja!«

Kovnikar sam ni veroval v svojo šalo. Vrag vzemi, kar je s tem grozanskim fantalinom! Zaloputnil je vrata in klet spet gori po lesenih stopnicah v spalnico. Resnično, to je rezalzu Bogarju v srce. Kaj naj bo še zadošči, da mora samo trpeti od Kovnikarja? Ne, ne, kaj je zato na svetu in na Križni gori, da vzame s sabo vesel venček? Križeva pot

in trnjeva krona se ne dasta ločiti.

Po tej božji poti je iskala Zalarica v obrazu Bogarja, prvič ko sta prišla skupaj.

»Bil si zdaj trikrat na Križni gori. Tako, kakor sem se vedno nadejala, se nisi vrnil.«

»Kako naj tudi pridem drugače, mati?«

»Ne, kakor si morda ti misliš, z vnetim odgovorom v ustih na moja vprašanja od takrat. Teh mi ni treba več zastavljati,« je rekla temno, »odkar vem, da še zmeraj obiskuješ Kovnikarja.«

Izgovorila je besedo tako mirno, kakor da leži duša fantova očitno pred materinimi očmi.

»Smiliš se mi, Krištof,« je nadaljevala prav tako, »tako sem molila zate in za onega drugega. Kaj ti je povedal Trdan? Nikar, saj je samo ob sebi umevno, da ljubi mati svojega otroka na vse načine, ki mu godijo; to se ti ne bo zdelo nič posebnega.«

»Ne, ne, mati,« je dahnil Bogar.

To ti je Bogar postal v teh letih lep možki! Da ni, kakor so zdaj razmere, čisto nič nespametno in krivično, preudarjati o tem, zakaj ni tako zal fant deležen boljše usode, kakor je ta, ki jo nosi. Človek se mora pač udati in čakati, kaj prinese bodočnost. Medtem ko so Zalarici tako šle misli, obrnjene v življenje, ki terja in daje, je mislil Bogar, da bo drugače prišel s Križne gore samo tedaj, kadar bo svojo žetev spravil.

»Ne, ne, nič posebnega ni, če molim. Ampak ti si mlad mož in tako se ne smeš čuditi, da mati ne vidi rada otrok srečnih samo v hiši božji, temveč tudi srečne na vrtu tega sveta. Kaj bi začel, če bi jaz zdaj umrla?«

Krištof je zastrmel v mater.

»No, kaj bi začel?«

»Mežnarski hlapček ostal!«

»In romal na Križno goro?«

»Saj, mati!«

»In hiša tu?«

Krištofu spolze oči polne ljubezni po belem zidovju in po rjavem tramovju prvega nadstropja. Kako je skakal čez gang! Kako so rožljali klepetci! Kako zajemala vodna kolesca dan in noč pri vodnjaku in gonila lesena kladiva, ropotaje dan in noč!

»Kaj bi počel s hišo tukaj?«

»Moral bi jo pač dati v najem, zakaj sam je ne bi mogel oskrbovati,« je odvrnil Bogar počasi.

»Hišo očetino in materino?«

Oči so se Luciji razprle.

»Razumite me prav, mati! Če bi bil mežnarski hlapček, bi je ne utegnil vzdrževati, kakor se spodobi za hišo očetino in materino.«

»Potem,« je rekla Zalarica z glasnim po-

smehom, »si sirotno človeče, ki poleg službe za mežnarskega hlapčka ne more gledati, da bi skrbel za hišo. Si tako slep in nisl še ta leta sem opazil, da ima Kallšćar, ki je mežnar, tudi še vso svojo veliko domačijo v redu? Pojdi, fante, Bogar in Lipovšćica si nista tega zaslućžila pri tebi.«

»Ni zastran dela, mati! Ne recite, da sem nespameten! Ampak ne pridem do nobenega veselja in do nobene zadovoljnosti, če ne vidim pota pred seboj prostega.«

»Tako nepripravljen stojš v življenju, začanjaš reći, o katerih ne veš, ali prideš z njimi do kakega konca. Pa pustiva to! Zadrževati vsaj ne moreš, da naj stopim v tvojo temo, ko so se mi vendar oći izbistrile ob trdih zadevah življenja.«

S temi besedami sta se mati in sin razšla.

Tudi to moram nositi, si je jemal Bogar k prcu, da je kazno, kakor da bi šla njegova in materina pot druga proti drugi. Se bo pać kdaj razjasnilo, kar je velela mati povedati, da se pota iz teme ćestokrat srećajo v lući in gredo potem drug z drugim. Kaj ni že tako, ko moli mati z njim — za enega, za temnega? Seveda nameri materina ljubezen oko najprej na sina in potem šele na onega drugega. Ali najprej na onega drugega zastran sina? Bog nam bodi milostljiv, on sam je materinsko ljubezen z vsemi njenimi razodetji pogreznil ženskam v srce. Toda siroten in ubog se je zdel Bogar samemu sebi vendarle. Obupanost mu je ćesto oblćzovala dušo. To je bilo teće izvojskovati kakor vihar, ki s silo prilomasti in prigrmi. Gotovo, pogrezale so se na zemljo noći, ki je v njih Bogar klećal pred poslikano skrinjo. Toda zjutraj se je smejal z drugimi tem veseleje, ćim tesneje mu je bilo. Kako bo kdaj opravil s krišćim kovaćem? Ni našćeval predse, kaj je naredil, kakor da bi takorekoć stopil pred Boga s pisanjem, po toćkah in stopnjah urejenem, in oćitaje prosil: Zdaj se sklonite, Gospod, bil bi ćas, zakaj jaz sam tudi ne morem vsega.

Ne, ne, to bi se pać reklo, da hoće stvarniku mešati barve.

Tako je prišćel za Bogarja ćetrći petek prošnjega tedna. Mošći so romali na Krišćno goro. Ko je Bogar poiskal kovaća, je videl, da je kakor kak drug ćlovek. Na zunaj ni nić na njem vzbujalo pozornosti. Krišćtof se je ćudil, da Kovnikar ni divjal ali se rogal in se nikakor ni vzburjal. Kakor je bilo vroće v kovaćnici, tako je ledeno velo od krišćkega kovaća. Govoril je razumno in prav za prav nebrićno o vseh stvareh. Govor mu je tekel trdo s stvarmi. Nić ni odjekal iz globin, iz katerih morajo vziti reći, da postanejo žive in pomembne.

»Sam pać še dobro veš, Bogar, da sem ti preteklo leto obljubil, da ne bom vrat nikdar zaklepal pred tabo. Lahko prideš tudi vsak dan in sedeš na železno kladivo, kjer zdaj sediš,« je rekel kovać in pogнал veliki brus, da je kar zašćistnilo. Brusil je sekiro. Bogarju je ob teh besedah skrepenelo srce. Zdaj je prišćla groza, da je kovać tuj in nebrićen do njega, do Krišćtofa. Zdaj ne tišći nić već v kovaća. Je luciferska otrplost.

»Spoznal sem, Bogar, da ni dobro, dosti premišćljovati o življenju. Ćlovek ima preteklost prav tako malo v roki kakor prihodnost.

Ena te vleće na tej, druga na drugi strani. Torej, ćlovek, je najbolj modro v trenutku stati trdno in samo stati.«

Postrani je pogledal Krišćtofa.

»To pać vidiš, s svojim popotovanjem ne prideš do miru. Verjemi ali ne verjemi, smiliš se mi.«

»Smilim?«

»Pomilujem te,« je ustavil kovać brneće kolo z enim sunkom, »ker ti je tećko. Tećko je bilo tudi zame in jaz imam vendar opraviti z vse drugimi rećmi. Ti si vedno v toku in to zanaša ćloveka sem in tja.«

Kovać je stopil spet k vignju in potisnil sekiro v žerjavico. Meh je gonil z mirno nogo. Bil je moć, ki opravlja svoje delo, drugega nić. Bogar je spoznal, da nima nobenega smisla već, da bi še naprej govoril s kovaćem o tem, kar mu giblije njegovo srce. Tako zapušćenega se je zaćutil kakor še nikdar ne. Zdaj ni, tako je menil Bogar, na jekleni gladini Kovnikarjevi nićesar već, ćesar bi se mogel oprijeti. Vsaka beseda se mora odbiti. Kaj mu je koristilo, da ga je iskal cela leta?

»Zdaj pa moram iti, kovać.«

Bogar je vstal, Lahna omotica se ga je lotila. Ker se mu je naredil ćrni svet pred oćmi, se je oprijel verige, ki je visela od stropa. Šumelo mu je po ušćih. To uro se je primikala k Bogarju sunkoma zver obupa. Je jasno, da Gospod zametava njegovo žrtev in molitev, zametava, ne samo njegovih dejanj, kakor se dogajajo v menjavi dni in let, ne zameta tudi njegovo radovoljnost. Bogar je visel tećko na verigi.

»Stopi ven,« je prijel kovać fanta za roko, »je soparno v kovaćnici.«

Kovnikar je ćutil, kako je roka, ki jo je drćal mrzla. Pazil je na Bogarjevo nogo, da se ne bi spodćaknil ob železne drogeve in orodje, ki je lećalo po tleh. Bgome, zdaj je postal ta krepki fant otrok, ki ga je treba voditi za roko. Kakor mu je zdrav in rjav obraz, mu je smrtna bledota izbrisala iz njega vse barve. Kaj naj stori; će pride Bogar

spet k moči, ga bo sram, in to mu hoče prihraniti. Naj mu bo, kakor mu hoče, noben mož ne vidi rad drugega, kadar ga zapusti sleherna moč. Tako je pustil Kovnikar Bogarja, da se je zgrudil, sam se je pa skril v lopo za oglje. Bo že slišal, kdaj bo fant vstal, in tedaj pride venkaj, kakor da ne bi o vsem tem ničesar ne vedel. Vse tiho. Ko je kovač čez nekaj časa poprežal, ni bilo Bogarja več. Tedaj je bilo prvič, da je Kovnikar začutil naravno sočutje s fantom, po vseh teh letih. Nič več ni delal ta dan. Kaj naj bi bilo utegnulo Bogarju mahoma šiniti skozi možgane? So še druge reči razen krivde in bede, ki morejo za kaj časa prisiliti moža na tla? Kovač je šinil od svojih misli

proč, kako čudno je, da ga je današnje ponižanje Bogarjevo bolj ganilo, kakor če bi bil prišel in prinesel maščevalni meč, milostno plamenico ali ponižno oljenko kakor sicer.

Medtem se je Bogar splazil v gozd. Jezen sram mu je gorel v srcu. Še bolj ga je mučila skušnjava, da bi bil skoraj obupal v kovačnici. Ne, tega ne sme! Da pa je njegova telesna slabost, ki jo je Kovnikar videl, začetek vidnega delovanja božjega na kovača, je utegnil Bogar spoznati pač šele po letih. Če je nosil dozdej Bog Bogarja pod zemljo, se bo Večni zdaj kmalu pojavil in vse obilil s svojo lučjo.

PO KATOLIŠKEM, KULTURNEM IN SPORTNEM SVETU

Središčni urad katoliške akcije v Vatikanu. Pri sveti stolici je bil nedavno osnovan Središčni urad katoliške akcije. Sveti oče papež Pij XI., ki mu je, kakor je on sam izjavil, katoliška akcija zenica njegovega očesa, je hotel s tem čim bolj povzdigniti katoliško akcijo in ji zagotoviti čim večji in kar najlepši napredek in razcvet. Za predsednika tega urada je imenoval novoimenovanega kardinala Josipa Pizzardo, ki je že tako dolgo veljal kot prvi sodelavec svetega očeta v stvareh, ki se tičejo uprav katoliške akcije.

Zvon iz topov. V stolp trdnjave Rovereto v Italiji so postavili nov velikanski zvon v spomin vojakov, ki so padli v svetovni vojni, a posvečen bo žalostni Materi božji. Zvon so vili iz topov 16 držav, ki so se bojevale v svetovni vojni. Težak je 150 centov. — Lepa misel! Dosedaj so topili zvonove in jih prelite v topove vozili na vojno, kjer so služili za morilno orožje. Sreča bi bila za vse človeštvo, ako bi vse topove, ki sejejo smrt, pretopili v zvonove, ki naznanjajo lepo in božje življenje!

Vsi večji francoski listi so objavljali poročila o mladinskem kongresu v Ljubljani. Katoliški listi so mu posvetili še večjo pozornost ter objavljali obširne dopise o telovadbi in o veličastju mladinskega zborovanja. Strokovni telovadni listi so v vseh podrobnostih poročali o doseženih uspehih pri mednarodnem tekmovalstvu. Glasilo francoske katoliške mladine pa je mladinskemu taboru posvetilo kar cele strani ter objavilo slike s tabora, članke o naši državi, o naši mladini ter strokovno oceno športnih prireditev. Iz obilice listov, ki so poročali o velikem prazniku naše mladine, bomo posneli samo nekaj stavkov iz dveh najbolj uglednih katoliških časopisov,

to je »La Croix« in »A la page«, ki je glasilo francoske mladine.

»A la page« poroča v dveh zaporednih številkah o taboru. Dne 30. junija objavlja sliko Ljubljane in skupine naših fantov ter čez vso stran članek »Francija zmagovalna pri tekmah v Jugoslaviji«. Članek prekrasno opisuje sprejem francoske mladine v Ljubljani, »v kulturnem središču Slovencev, kjer sijajno govore naš francoski jezik in kjer je prijateljstvo do Francije tako iskreno, da smo hitro pozabili trpljenje dolge vožnje, ko nam je zadihalo nasproti srce tega vrlega ljudstva.« Člankar nato opisuje Ljubljano, stadion, slovensko mladino ter konča z navdušeno opazko, da so zastopniki katoliške Francije srečni, da so opravili veliko rodoljubno delo v tej prijateljski deželi. — V naslednji številki dne 7. julija objavlja »A la page« kar dve celi strani o ljubljanskem taboru. Ena stran nosi naslov »V Sloveniji je francoska katoliška mladina delala čast svoji domovini«. Sledijo tehnični članki o telovadbi, o uspehih francoskih najboljših telovadnih Jeanu Schlindweinu in Raymond Petitu ter do natančnosti vsi podrobnosti izidi tekm v vseh disciplinah na Stadionu. Na zadnji strani pa je objavljenih šest velikih slik, ki prikazujejo veličastne prizore s tabora, vmes pa je zopet dolg članek, ki v navdušenih besedah opisuje ljubljanski tabor in zdravje slovenske mladine, ki je priredila enega najlepših mednarodnih taborov katoliške mladine. »Kaj pokažejo te slike? Malo, škoda da vam ne moremo prikazati preli-vanja barv v veličastnih manifestacijah med sprevedom in na Stadionu, da vam ne moremo naslikati zmagovalnega pogleda te mladine! Kako veličastni prazniki! Kako veličastni uspehi!«

»La Croix«, ki je imela svojega posebnega dopisnika v Ljubljani, je vsak dan kongresa priobčevala telefonska poročila o sprejemu Francozov, o ljubezni Slovencev do Francije, o veličastju mladinskega praznika, o kulturi Slovencev in o telovadnih izidih. Dan za dnevom so bile objavljene tudi slike o prireditvi. Najbolj ganljiv pa je članek, ki je izšel dne 3. julija pod velikansko sliko ljubljanskega stadiona in pod naslovom: »Po Ljubljani — nauk od potovanja.« V članku opisuje očividec vse, kar je videl. Proslavlja zastopnike Francije, ki so visoko dvignili ugled katol. mladine s svojimi nedosegljivimi uspehi. Potem pa preide na pomen francoskega potovanja. »Čestokrat so se v tej deželi spraševali, kaj se v Franciji dogaja. Bili so zaskrbljeni. Sedaj so videli. Naša usoda je usoda malih držav, ki se oslanjajo — ne na razrvano, ampak na močno Francijo. Naša usoda je tesno povezana z usodo katolištva. Sedaj šele razumemo nepopisljivo veselje Slovencev, ko so od katoliških zastopnikov Francije slišali pomirljive vesti glede naše domovine.« Člankar opisuje spreved, zmagoslavni pohod francoske čete, razbesnelo

navdušenje množic, ki jo je obsipavala s cvetjem, spreved, v katerem je bil počaščen Napoleon z »Ilirijo oživljeno«, prizore na stadionu, ko so stotisoči vriskali svoje navdušenje, ko je nastopila francoska skupina in ko je zaplapolala na stadionu francoska trobojnica. Na koncu pa podaja svoje vtise o pesmi »Povsod Boga«, ki jo je pel ves stadion in katero so iz polnih prs peli tudi Francozi, saj je njeno čudovito melodijo uglasil francoski katolik. »V trenutku, ko se hoče novo poganstvo širiti in se uveljaviti tudi v športu, je pretresljivo slišati, kako ves stadion odmeva od te katoliške pesmi in kako se katoliška mladina z vso gorečnostjo oprijema gesel, ki zvenijo iz te katoliške himne »Povsod Boga«, kot so jo peli na ljubljanskem Stadionu; je vtis, ki se v francoskem srcu ne bo nikdar izbrisal.«

Toplo vreme ugodno vpliva na rezultate. — Holanec Osendorp (3. na 100 m v Berlinu 1936) je dosegel na 100 m čas 10,3 sek. (evropski rekord). Finec Mäki je pretekel 5000 metrov v izbornem času 14:36,4, njegov rojak Rajasaari pa se je v troskoku pognal 15,31 m daleč — za naše atlete zavidljiva

MED SLOVENSKIMI FANTI

ZIRI NAD SKOFJO LOKO

Naše Prosvetno društvo praznuje letos svojo 30-letnico. Proslavo tridesetletnice smo združili z okrožnim taborom loškega okrožja, ki je bil 12. junija t. l. Mnogo je bilo dela in priprav, a lotili smo se jih z veseljem in ponosom, da se naše katoliško kulturno hotenje manifestira tudi na zunaj. Že v zgodnjih jutranjih urah so se navzlic slabemu vremenu zgrinjale v Žireh številne vrste prijateljev naše prosvete ter člani in članice bratskih društev. Prihajali so okrašeni vozovi, avtobusi, kolesa od vseh strani; iz Poljanske in Selške doline, logaške strani in Vrhniške, iz Škofje Loke in iz onstran meje. Lep je bil pogled na razgibano množico krogov in narodnih noš. Ob devetih dopoldne se je razvil spreved, ki je krenil izpred Doma na Dobračevi skozi Staro vas in žiri k farni cerkvi. V sprevedu smo našli komaj nekaj manj kot 1000 ljudi. Na čelu so jezdili fantje v narodnih nošah in z zastavami v rokah. Takoj za njimi so se peljali na posebnem vozu ustanovitelj društva, po večini že stari možje, ki so skozi 30 let podpirali s svojimi delom in vplivom naše katoliško gibanje. Pogrešali smo med njimi samo župnika v. p. g. Pavla Perka, ki je začel pred 30 leti kljub hudemu odporu zbirati okrog sebe

prve zavedne prosvetne delavce. Spreveda se je udeležilo tudi več odličnikov, med njimi tudi okrajni glavar g. Matija Malešič v službeni uniformi. Za temi pa so korakali ob zvokih logaške in selške godbe v slikovitih krogih člani, članice, mladi, mladenke, naraščajniki in naraščajnice, zaključek pa so tvorile narodne noše, okrog 100 po številu. Okrog pol desetih se je velika žirovska cerkev napolnila do zadnjega kotička. Mogočno so zapele orgle pod roko komponista g. Jobsta in prav tako krepko se je odzvala iz neštetihi grli ljubka domača pesem. Pridigo in mašo je imel kanonik in stolni župnik g. dr. Klinar. Po maši pa je bil pred cerkvijo prosvetni tabor, na katerem nas je navduševal za katoliške vzore urednik g. Ilja. — Ob pol štirih popoldne je bil pri Domu na Dobračevi telovadni nastop, katerega se je udeležil tudi pokrovitelj prireditve g. ban dr. Marko Natlačen. Popoldanski nastop se je začel s klenim govorom zastopnika Zveze fant. odsekov prof. g. Jesenovca, nato pa so se vrstile posamezne telovadne točke. Posebno navdušenje so zbudila dekleta iz Selc z živahnim rajanjem, s katerim so spremljale pesem »Slovenka sem«. Škoda, da je sredi telovadbe nenadoma udaril močan dež in nastilno zaključil spored, toda na prireditve nam bodo ostali lepi spomini.

Fantovski odsek — Hotedršica

Od vseh strani naše lepe slovenske domovine se oglašajo fantje iz fantovskih odsekov v našem edinem najbolj priljubljenem fantovskem glasilu »Kresu«, ali vendar o našem fantovskem odseku v obmejni Hotedršici še ni bilo nobenega glasu. Da pa si ne boste mislili, dragi fantje, da mi spimo, zato je že čas, da se tudi mi oglasimo.

Prvič po dolgem neprostovoljnem počitku smo priredili 8. decembra 1937. telovadno akademijo, ki pa je bila kljub slabemu vremenu prav dobro obiskana. To je bil dokaz, da se ljudje še vedno zanimajo za nas in radi podpirajo delo slovenske mladine. Na sporedu akademije smo imeli 17 točk, ki so bile lepo izvajane. Prav lepo lice pa je dala akademiji lepo okrašena dvorana, saj je bil to še prvi nastop fantovskega odseka in deklškega krožka.

Po akademiji smo naprej telovadili, tudi sestankov smo se udeleževali, tako da smo bili pripravljeni na obvezne tekme, na katerih smo nepričakovano dosegli drugo mesto v logaškem okrožju.

Mladinskega tabora v Ljubljani smo se

udeležili vsi redni člani in smo tudi vsi nastopili pri prostih vajah, tudi drugo občinstvo se je polnoštevilno udeležilo.

31. julija smo priredili okrožni mladinski tabor, združen s proslavo 30-letnice Prosvetnega društva. Ob desetih dopoldan je bila sv. maša na prostem pred cerkvijo; sv. mašo in cerkveni govor je imel gospod dr. Žerjav. Po sv. maši je bilo prosvetno zborovanje, na katerem je bilo več pozdravnih govorov; govoril je tudi g. ing. Sodja iz Ljubljane, ki je v prav tehtnih besedah razložil delo in koristi Prosvetnih društev. Popoldan ob 3 je bil javni telovadni nastop fantovskih odsekov in deklških krožkov. Nastopilo je okrog štiri sto telovadcev. Po telovadbi je bila prosta zabava, med katero je nepričakovano in burno pozdravljen prispel pokrovitelj tabora, minister g. dr. Krek. To je bil najlepši mladinski praznik v majhni, a vendar prijazni obmejni Hotedršici.

Fantje, le korajžno na delo, da se bodo še naprej uresničevale besede, ki so pisane v naši fantovski himni:

»V trudu in znoju, polnem radosti,
domu gradimo slavo in čast!«

Bog živi!

NOVE KNJIGE

Ljudski oder št. 6. Izšla je šesta številka Ljudskega odra, to je dvojna številka, ki zaključuje V. letnik tega lista, ki je namenjen odrom Prosvetne zveze. Ta številka je predvsem posvečena razglabljanju o igranju pod milim nebom, ki ga Ljudski oder zlasti za polletni čas tudi med Slovenci želi vpeljati. Za našo organizacijo je o ti stvari zlasti važen urednikov uvodnik, ki v njem profesor Niko Kuret želi, da tudi naša fantovska organizacija priključi svojim telovadnim nastopom kako igrice na prostem, s čimer bi se po njegovem mnenju lepim zunanjim paradam vdihnili več duha in ideje. Mi se s tem predlogom popolnoma strinjamo, samo vprašanje je, ali bo ta stvar izvedljiva ali ne. Sicer pa

urednik sam obljublja, da bo prihodnje leto Ljudski oder posvetil posebno pozornost našim fantom in dekletom s tem, da jim bo nudil nekaj tekstov, ki bi bili uporabljivi za take javne prireditve pod milim nebom in obenem združljive s tabori in telovadnimi nastopi. List prinaša dalje nekaj igrice za različne priložnosti, tako na primer igrice »Zdravnik in beneški brivec«. Dalje prinaša kratek pregled katoliške dramatike po različnih evropskih deželah, razpravljanje o maski in objavlja domačo igrsko kroniko. Številko zaključujejo podobe biedermayerske noše iz prve polovice devetnajstega stoletja.

F. J.

UREDNIKOVI POMENKI

T. I., Cerknica. — Prejel sem Tvoje pesmi: Slovenski fantje, Kosec, Bolnik, Prijatelju v spomin. Te Tvoje pesmi nikakor še niso primerne za objavo v našem listu, kajti še vse predaleč so od zahtev prave pesmi. V pesmi Kosec n. pr. pišeš, da je kosec vzel koso in odšel na široko polje. To pa nikakor še ni lirska pesem, ki bi morala biti trenuten izraz pesnikovega doživljanja, zaviti obenem v lepo zunanjo obliko. K ti lepi zunanji obliki pa seveda predvsem spada slovnična pravilnost našega jezika, obenem pa tudi lep slog. Vsega tega pa Tvojim pesmim še manjka,

kajti oglej si samo te-le napake, pa boš videl, koliko se boš moral še učiti, preden bo izpod Tvojega peresa pritekla lepa pesem na papir: pridevnik Slovenski pišeš z veliko začetnico, dalje pišeš, da se kosec postavi »v pozo«, ne ločiš besed pod in pot itd. Dalje pišeš pesmi brez rim ali pa tudi z napačnimi rimami, kakor n. pr. v pozo — roso, prišla — življenja itd. Iz tega sledi, da je bolje, če kovanje pesmic opustiš, pa bi morda rajši kaj v prozi poslal ali morda napišeš sestavek o delovanju vašega odseka. Kaj takega bom pa z veseljem in takoj objavil.

F. J.

— »Kaj si res domišljaš kaj takega?« je dejal sin, navalil nanj in ga podrl na tla. Toda oče se ni branil, prekrizal je roke in pustil, da je sin počel z njim, kar je hotel.

Sin ga je udaril, ga pograbil in ga vlekel proti vratom. »Mir hočem v hiši!« — Ko pa sta prišla do vrat, se je oče vzravnal. »Ne dalj kot do vrat,« je dejal, »zakaj tako daleč sem tudi jaz vlekel svojega očeta.« Sin pa tega ni imel za mar, temveč je vlekel glavo čez prag. »Ne dalje kot do vrat, pravim!« Starec je skočil pokoncu, podrl sina in ga namlatil kot otroka.

»Moj Bog, kakšna grozna zgodba!« so dejali nekateri. »Kdo neki bi si upal udariti svojega očeta!« je dejal nekdo, kot se je zdelo Anžetu, vendar si ni bil docela v svesti tega.

»Zdaj vam bom pa jaz nekaj povedal!« je dejal Anže; bled kot zid je vstal in ni vedel, kaj je hotel povedati. Videl je samo, da plešejo besede okrog njega kot snežinke. »Prvo boljše bom zagrabil!« si je mislil in začel:

»Neki čarovnik je srečal mladeniča, ki je jokajoč stopal po poti. »Koga se bolj bojiš?« je prašal čarovnik, »samega sebe ali drugih?« Mladenič je jokal še naprej, kajti ponoči se mu je sanjalo, da je ubil svojega hudobnega očeta, in zato je odgovoril: »Najbolj se bojim samega sebe.« — »Potem se pobogaj s samim seboj in ne jokaj več, kajti odslej boš živel v prepiru sam še z drugimi.« In nato je šel čarovnik dalje. Toda prvi, ki je srečal mladeniča, se mu je smejal, in zato se mu je mladenič tudi smejal. Drugi, ki ga je srečal, ga je udaril in da bi se mladenič branil, ga je prav tako udaril. Tretji, ki ga je srečal, ga je hotel ubiti in radi tega mladeniču ni ostalo drugega, kot da ga ubije sam. Vsi ljudje pa so pravili o njem samo hudo in radi tega je tudi on vedel o ljudeh samo hudo. Pred njim so zapirali omare in vrata, tako da si je moral ukrasti, kar je potreboval, celo počitek si je moral ukrasti. Ker mu je bilo tako nemogoče, da bi delal dobro, je moral delati samo slabo. Tedaj so dejali ljudje v fari: »Ubiti ga je treba, zakaj preveč je zloben,« in nekega lepega dne so se spravili nadenj in ga spravili v kraj. Mladenič pa sploh se ni spominjal, da bi kaj slabega storil, zato je prišel po smrti naravnost pred božji tron. Tam je na neki klopi sedel oče, ki ga v resnici sploh ni bil ubil, na nasprotni klopi pa so sedeli vsi, ki so ga kdaj prisilili, da jim je kaj slabega prizadejal. »Katere klopi se bojiš?« je vprašal Bog in mladenič je pokazal na dolgo. »Potem prisedi k očetu,« je dejal Bog in mladenič je hotel storiti tako. Tedaj se je oče

zrušil s klopi z velikim udarcem od sekire na tilniku. Na njegovem mestu se je pokazala podoba mladeniča samega, toda z mrkim obrazom in smrtno bledim izrazom; pojavila se je še neka druga s pijanim obrazom in mahedravim telesom; in spet neka druga z blaznim obrazom, raztrgano obleko in groznim nasmehom. »Kaj takega bi se bilo utegnilo tudi tebi primeriti,« je dejal Bog. — »Da bi bilo to res mogoče?« je ostrmel mladenič in pograbil za božje oblačilo. Tedaj sta padli obe klopi z neba in mladenič je spet stal pred Bogom in se smejal. »Misli na to, ko se prebudiš,« je dejal Bog in mladenič se je v istem trenutku zbudil. Mladenič pa, ki je imel sanje, sem jaz in tisti, ki so ga zavajali v skušnjavo s tem, da so ga imeli za slabega, ste vi. Sebe samega se več ne bojim, vas pa se bojim. Ne dražite zlobe v meni, kajti ni gotovo, da morem prijeti Boga za plašč.«

Šel je ven, možaki pa so se spogledali med seboj.

SEDMO POGlavJE.

Bilo je naslednji dan v skednju prav iste domačije. Prvič v svojem življenju se je Anže napil, radi tega zbolel in skoraj ves dan ležal v skednju. Zdaj je onduka pokoncu sedel, se opiral na roke in govoril sam s seboj.

»— Vse, karkoli se podstopim, se spremeni pri meni v strahopetnost. Da nisem kot deček ušel, je bilo strahopetnost; da sem se bolj oklepal očeta kot matere, je bilo strahopetnost; da sem mu prepeval grde pesmi, je bilo strahopetnost. Za pastirja sem šel, to se je zgodilo iz strahopetnosti; — vneto sem se učil, e, pa tudi samo iz strahopetnosti; hotel sem se skriti pred samim seboj. Kot odrasel fant se tudi nisem dovolj potegnil za mater proti očetu, — tako da ga tisto noč — hu — strahopetnost; Nemara bi bil čakal, da bi jo bil zadušil; — — potem nisem mogel vzdržati doma — strahopetnost; od doma nisem šel — strahopetnost; nič nisem delal, pasel sem — strahopetnost. Materi sem svečano obljubil, da bom ostal doma, toda slednji čas sem bil strahopetca dovolj, da bi bil prelomil obljubo, če bi se ne bil bal prititi med ljudi. Zakaj bal sem se ljudi in vseh stvari, ker sem verjel, da vidijo, kako sem grd. Ker pa sem se jih bal, sem slabo govoril o njih — prokleta strahopetnost! Pesmi sem zlagal iz strahopetnosti. Nisem si upal poglobiti se v svoje lastne prilike in sem se radi tega brigal za druge, — in to se pravi pesniti!

(Dalje prih.)

Mladinski list »Vrtec«. Z novim šolskim letom je začel izhajati naš mladinski list »Vrtec« v novem založništvu in pod novim urednikom. Med počitnicami se je izpopolnil in ves prenovil, da bo naši mladini še veliko bolj kakor do sedaj nudil zabave, razvedrila, pouka in premnovega pojasnila, ki ga potrebuje za šolo in življenje. Kot najstarejši slovenski in katoliški mladinski list bo vodil mladino v izvenšolskem času, pa tudi v šoli po vseh tistih lepih potih, ki jih mladina tako rada hodi. Ob njegovi roki bodo naši otroci spoznavali lepoto lepe slovenske zemlje, slovenske besede, slovenske pesmi, slovenske pravljice in povesti; spoznavali bodo velike slovenske može in žene in pota, ki so jih hodili, da so nam pripravili sedanjo kulturo in prosveto. Preko slovenskega doma pa jih bo »Vrtec« seznanjal tudi z lepotami jugoslovanske zemlje, naše ljube domovine, s šegami in navadami naših bratov, s kate-

rimi nas je slovanska kri in božja previdnost združila v skupni državi, naši Jugoslaviji. Preko vseh teh spoznanj in dognanj pa bo umel naš »Vrtec« voditi našo mladino tudi po potih, ki vodijo do značajnih in plemenitih ljudi, da bo, ko s svojo mladostjo, lepim in plemenitim značajem stopi na svojo življenjsko pot, hodila le ona pota, ki jo vodijo iz srečnega sedanjega življenja, v še srečnejše večno življenje. — Iz tega »Vrtčevega« programa morajo naši katoliški starši povzeti zase opomin, da naročajo svojim otrokom le »Vrtec«. Tudi mi ga prav toplo priporočamo.

»Vrtec« se naroča na posamezni naslov pri upravi »Vrtca«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, na vsaki šoli pa pri g. učitelju-poverjeniku, ali gospodični učiteljici-poverjenici. Za ceno din 2.50 na mesec dobi vsak naročnik poleg vsakomesečnega »Vrtca« še za božič in za veliko noč lepo mladinsko knjigo.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z neom. z. - Ljubljana, Miklošičeva c. 6,
(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše.

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas
razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%.

Domača slovenska zavarovalnica je **VZAJEMNA ZAVAROVALNICA** v Ljubljani

v last. palači ob Miklošičevi in Masarykovi c.
Telefon 25-21 in 25-22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezplačno.